

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Katedra politologie a evropských studií

Bc. Monika Synková

Vztahy Evropské unie a Kolumbijské republiky

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Mgr. Daniel Marek, Ph.D.

Olomouc 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma *Vztahy Evropské Unie a Kolumbijské republiky* vypracovala sama, pod odborným dohledem vedoucího práce, s použitím uvedené odborné literatury.

V Olomouci dne

Bc. Monika Synková

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Mgr. Danielu Markovi Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a rady, které napomohly k vypracování této magisterské diplomové práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	1
Úvod	3
1. Teorie soft power a soft power EU	13
1.1. Kontext vzniku teorie soft power	14
1.2. Výchozí principy teorie soft power	15
1.2.1. Zdroje a klíčová podmínka soft power	15
1.2.2. Formy chování podporující soft power	18
1.3. Praktické použití soft power	19
1.4. Limity a kritika soft power	22
1.5. Soft power EU	23
2. Společná obchodní politika EU a vztahy se zeměmi Andského společenství	28
2.1. Společná obchodní politika EU	29
2.2. Vývoj vztahů EU se zeměmi Andského společenství	32
2.2.1. Vývoj vztahů EU se státy Latinské Ameriky	32
2.2.2. Počátky spolupráce EU a zemí Andského společenství	34
2.2.3. Spolupráce se státy Andského společenství v současnosti	35
3. Vývoj vztahů EU a Kolumbie	38
3.1. Kolumbijský konflikt a počátky vzájemných vztahů	39
3.2. Hlavní milníky vzájemných vztahů mezi roky 1998 a 2010	41
3.3. Vzájemné vztahy po roce 2010 do roku 2016	44
4. Oblasti spolupráce EU a Kolumbie	47
4.1. Obchodní vztahy EU a Kolumbie	48
4.1.1. Historický vývoj obchodních vztahů do roku 2013	48
4.1.2. Klíčové oblasti obchodu EU a Kolumbie	50
4.2. Spolupráce EU a Kolumbie v dalších oblastech	52
4.2.1. Rozvojová spolupráce	53
4.2.2. Nelegální obchod s drogami	55
5. Vzájemné vztahy v současnosti a budoucí vývoj	57
5.1. Obchodní vztahy v kontextu FTA	57
5.2. Rozvojová spolupráce a nelegální obchod s drogami v současnosti	62
5.3. Mírové řešení vnitřního konfliktu v současnosti a role EU	63
Závěr	66

Seznam pramenů a literatury	72
Prameny	72
Literatura	75
Abstrakt	84
Abstract	85

Seznam použitých zkratk

AKP – státy Afriky, Karibiku a Pacifiku

CAN – Andské společenství (ze špan. *Comunidad Andina*)

CELAC – Společenství zemí Latinské Ameriky a Karibiku (ze špan. *Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños*)

EFTA – Evropské sdružení volného obchodu (z angl. *European Free Trade Area*)

EK – Evropská komise

ELN – Národní osvobozenecká armáda (ze špan. *Ejército de Liberación Nacional*)

EP – Evropský Parlament

ES – Evropské hospodářské společenství

EU – Evropská Unie

EUROPOL – Evropský policejní úřad

FARC – Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (ze špan. *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*)

FDI – Přímé zahraniční investice (z angl. *Foreign Direct Investment*)

FTA – Dohoda o volném obchodu (z angl. *Free Trade Agreement*)

G-24 – Skupina 24

GATT – Všeobecná dohoda o clech a obchodu (z angl. *General Agreement on Tariffs and Trade*)

GSP – Systém všeobecných celních preferencí (z angl. *Generalized System of Preferences*)

HDP – Hrubý domácí produkt

MERCOSUR – sdružení volného obchodu v Latinské Americe (ze špan. *Mercado Común del Sur*)

NATO – Severoatlantická aliance

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – Organizace spojených národů

TSD – obchod a udržitelný rozvoj (z angl. *Trade and Sustainable Development*)

USA – Spojené státy americké

WTO – Světová obchodní organizace (z angl. *World Trade Organization*)

Úvod

Představení tématu práce

Kolumbijská republika je jednou ze zemí Latinské Ameriky, které historicky dlouhodobě spolupracují s Evropskou unií (EU) díky dialogu na politické, hospodářské i rozvojové úrovni. Vzájemná spolupráce pokrývá celou řadu nejenom bilaterálních, ale i regionálních a multilaterálních témat. EU je největším světovým obchodním uskupením reprezentujícím téměř 448 milionů obyvatel v 27 státech. (Eurostat, 2021) Společná obchodní politika je výlučnou pravomocí EU. To v praxi znamená, že pouze evropské instituce mohou uzavírat mezinárodní obchodní dohody a určují také obchodní legislativu EU. Do působnosti výlučných pravomocí EU v oblasti obchodu spadá obchod se zbožím, službami, dále také obchodní aspekty duševního vlastnictví a přímé zahraniční investice (FDI). Kolumbie je největším obchodním partnerem EU v rámci Andského společenství¹ (CAN, ze špan. *Comunidad Andina*) a pátým největším v Latinské Americe (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b), v rámci níž tvořila v roce 2008 čtvrtou nejsilnější ekonomiku. V roce 2019 dosáhl vzájemný obchod 10,4 miliard eur. Zároveň byla EU v roce 2019 třetím největším obchodním partnerem Kolumbie a největším poskytovatelem FDI. (Evropská komise, 2021a)

Na bilaterální úrovni sdílí EU a Kolumbie mnoho společných témat jako je energetika, politika hospodářské soutěže, těžební průmysl, vzdělání, inovace, věda a technologie. Dále se také společně věnují ochraně před klimatickou změnou nebo třeba rozvoji infrastruktury a zachování biodiverzity. Politické vztahy mezi EU a Kolumbií jsou dynamické a dlouhodobě stabilní. Historické vazby vyplývající z postkoloniálního uspořádání umožňují součinnost EU se Společenstvím zemí Latinské Ameriky a Karibiku (CELAC, ze špan. *Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños*) v rámci dohody o spolupráci mezi EU a CAN. Smluvní základ pro politický dialog na bilaterální úrovni poskytuje *Římská deklarace* z roku 1996 a *Memorandum o porozumění* z roku 2009, na regionální úrovni je to poté *Dohoda o politickém dialogu a spolupráci s CAN* z roku 2003. Vzájemné vztahy doplňuje ještě také bilaterální *Dialog o lidských právech*, který započal v roce 2009.

¹ Andské společenství (CAN) je v současnosti tvořeno 4 státy: Bolivií, Ekvádorem, Kolumbií a Peru. Větší pozornost je CAN věnována v 2. kapitole předkládané práce.

V posledních letech se politická spolupráce mezi Kolumbií a EU zaměřovala převážně na podporu mírového procesu v Kolumbii, což zdůraznila i Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogherini při její návštěvě v roce 2016. (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b)

Ačkoliv jsou obě strany aktivní v mnoha oblastech, tato diplomová práce se zaměří především na oblast vzájemné obchodní spolupráce. V oblasti obchodu uzavřela EU a Kolumbie společně s Peru *Obchodní dohodu* (FTA, z angl. *Free Trade Agreement*), která vstoupila v platnost v roce 2013. K této dohodě se v roce 2017 připojil také Ekvádor. Cílem smlouvy je nejenom otevřít trh na obou stranách, ale také zvýšit stabilitu a předvídatelnost tržního a investičního prostředí. Součástí této smlouvy jsou nejenom obchodní a tarifní uspořádání, ale také služby, duševní vlastnictví a další oblasti vzájemné spolupráce.

Cíle práce a výzkumné otázky

Výše nastíněné vztahy mezi EU a Kolumbií poskytují podklad pro analýzu v této diplomové práci. Autorka v předkládané práci vychází z předpokladu, že EU je atraktivním zahraničněpolitickým partnerem v mezinárodních vztazích. Ať už se jedná o velikost evropského trhu, množství spotřebitelů, komplexnost diplomatických vztahů nebo vnitřní uspořádání unie a historii její integrace, je partnerství přínosným pro většinu státních i nestátních aktérů. Na základě analýzy vzájemných vztahů EU a Kolumbijské republiky je cílem této diplomové práce zjistit, co motivuje obě strany k vzájemné spolupráci a jejímu prohlubování. Oblasti výzkumu jsou shrnuty do dvou hlavních výzkumných otázek, jejichž zodpovězení je hlavním cílem předkládané práce. Otázky jsou následující:

Jaké důvody vedou Kolumbii k partnerství s Evropskou unií?

Jaké jsou motivy Evropské unie ke spolupráci s Kolumbií?

K zodpovězení daných výzkumných otázek napomáhají čtyři podotázky, které vycházejí z kapitol této práce. Podotázky pokrývají celé spektrum vzájemných vztahů Kolumbijské republiky a EU. Zároveň tyto podotázky slouží k rozdělení textu

na menší úseky, což napomáhá přehlednosti předkládané práce a jejich výsledků. Znění podotázek je následující:

Co vede ke spolupráci Andského společenství s Evropskou unií?

Jak se vyvíjely vztahy Evropské unie a Kolumbie?

Jaké jsou nejdůležitější oblasti vzájemné spolupráce?

Co motivuje Kolumbii k prohlubování spolupráce s Evropskou unií v současnosti?

V teoretické rovině se předkládaná diplomová práce opírá o teorii *soft power*, kterou představil Joseph S. Nye. Ta představuje šíření moci a uplatňování síly prostřednictvím technologického pokroku, vzdělání a ekonomického růstu. Zdroji moci jsou podle Nye půvab kulturní, ideologický a také půvab mezinárodních institucí sídlících v té dané zemi. Tato teorie je stavěna do kontrastu s *hard power*, neboli šířením moci pomocí vojenské síly a dalších donucovacích prostředků. (Nye, *Soft Power*, 1990b)

Autorka vychází z předpokladu, že Kolumbii motivuje k partnerství s EU právě její kulturní půvab a ideologie. Zároveň pravděpodobně očekává výhody, které vyplnou z prohlubování vzájemných vztahů. Na druhé straně předpokládaným důvodem k udržování partnerství ze strany EU je vidina prosazování vlastních zahraničněpolitických zájmů.

Časové, obsahové a geografické vymezení práce

Geografické vymezení předkládané diplomové práce je ohraničené zkoumanými regiony, tedy Kolumbijskou republikou a členskými státy EU. Část práce se věnuje také regionálnímu celku Andského společenství, práce tak pokrývá i území těchto členských států.

Časově je práce vymezena roky 1958 a 2020. Rok 1958 je rokem, kdy došlo k uzavření *Římské smlouvy* neboli *Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství* (ES) a vznikla společná obchodní politika ES, která představuje rámec pro obchodní vztahy mezi Kolumbií a EU v současnosti. Předkládaná diplomová práce si klade za cíl představit vzájemné obchodní vztahy až do současnosti, proto je dané časové období ukončeno rokem 2020.

Analýza literatury

Způsob členění předkládané diplomové práce reflektuje použitou literaturu. Autorka čerpala především z původní anglické, někdy také španělské literatury. Důvodů k čerpání z cizojazyčné literatury je několik. Literatura vztahující se k zahraničním vztahům EU není překládána do českého jazyka, proto je nevyhnutelné pracovat s anglickými originály. Toto se týká také akademických publikací. Publikace vztahující se k tématu spolupráce EU se španělsky mluvícími zeměmi přirozeně přitahuje velkou pozornost ve španělsky mluvících zemích. Z toho důvodu je velká část citovaných zdrojů ve španělštině. Některé primární zdroje je však možné nalézt i v českém překladu. Jedná se především o smlouvy, kde jednou ze smluvních stran je EU, a tudíž je daná smlouva přeložena do všech oficiálních jazyků Unie.

V první kapitole se autorka věnuje teorii *soft power*, a proto vychází z díla autora dané teorie, jímž je Joseph S. Nye. Zdroje použité v první kapitole jsou stěžejní pro ukotvení teoretického rámce předkládané diplomové práce. Nejstarší dvě publikace autora k tématu *soft power* jsou článek *Soft Power* z časopisu *Foreign Policy* a kniha *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*. Obě publikace vyšly v roce 1990. Joseph S. Nye ve své monografii *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* zmiňuje teorii *soft power* pouze okrajově. Jak již samotný

název napovídá, kniha se věnuje převážně americké moci v období změn na konci studené války. Ohled je brán na výzvy, jako je domácí prostředí, ale i na zahraniční vlivy států Evropy nebo Asie ve Spojených státech amerických (USA). Tehdy vznikající teorie je poprvé detailněji vysvětlena v článku *Soft Power*. Článek se podrobně věnuje představení teorie a všech jejích základních principů. Zrcadlí se v něm samozřejmě také změna mezinárodního prostředí na konci studené války a dále také nárůst počtu aktérů, ať už se jedná o státní nebo nestátní.

Dalším klíčovým zdrojem první kapitoly předkládané práce je Nyeova monografie *Soft Power: The Means to Success in World Politics* z roku 2004. Autor zde podrobněji rozpracovává představenou teorii s ohledem ke změnám, které charakterizují měnící se povahu mezinárodního prostředí po útocích na budovy z 11. září 2001 a následné válce v Iráku v roce 2003. Nye se nejprve věnuje definici moci, dále rozvíjí *soft power* s ohledem na její zdroje a limity. Pozornost je také věnována praktickému využití představované moci. Jedna kapitola je věnována *soft power* několika konkrétních státních i nestátních aktérů. Limitující pro účely předkládané práce je zaměření Nyeovy monografie převážně na zahraniční politiku USA. V druhé a také v páté kapitole své monografie Nye popisuje výhradně zdroje americké *soft power* a její užití v zahraniční politice USA. Výjimku tvoří již zmiňovaná kapitola představující *soft power* dalších stěžejních aktérů mezinárodního prostředí, jako jsou státy Asie, Evropy, Sovětský svaz nebo nestátní aktéři. Veškerá využití moci jsou tedy ilustrována na příkladech zkušenosti USA, což pro účely předkládané diplomové práce představuje částečně limitující aspekt. Toto omezení je však snadno překonáno využitím doplňkové literatury.

Pro účely lepšího ukotvení teoretického rámce předkládané diplomové práce autorka dále čerpala z další Nyeovy monografie *The Future of Power* z roku 2011. V této monografii se Nye věnuje primárně představení tří typů moci – vojenské, ekonomické a *soft power*. Cílem je poukázat nejenom na rozdíly mezi těmito druhy moci, ale také na jejich vzájemnou provázanost. Pevně se Nye snaží vysvětlit, že se tyto tři druhy moci vzájemně nevyklučují. V porovnání s monografií vydanou v roce 2004 zde Nye podrobněji představuje teorii *soft power* a také ji zasazuje do kontextu s ostatními druhy moci. V poslední kapitole knihy je poté pozornost věnována konceptu tzv. *smart power*, kterou Nye popisuje jako efektivní kombinaci zdrojů *hard power* a *soft power*. Tento koncept by měl sloužit k vytvoření účinné mocenské

strategie v prostředí současné mezinárodní politiky. Opět je brán zřetel převážně na zkušenosti zahraniční politiky USA, s ohledem na situaci v mezinárodním prostředí v současné době informačních technologií.

Pro doplnění kritiky Nyeovi teorie *soft power* autorka čerpala převážně ze tří kritických textů. Jsou jimi práce Paula Cammacka, Nialla Fergusona a Janice Mattern. Paul Cammack ve svém článku *Smart Power and US Leadership: A Critique of Joseph Nye* odsuzuje přílišné zaměření Nyeovi teorie na USA. Podle Cammacka by se USA měly vzdát svých snah o vůdčí postavení. Niall Ferguson se v článku *Think Again: Power* staví do opozice vůči Nyeově propojení kultury a atraktivity s politickou mocí. Naopak Janice Mattern argumentuje, že *soft power* není samostatnou mocí, jedná se podle ní jen o pokračování *hard power* slabší formou. Jako doplňková literatura k *soft power* EU sloužily texty Björna Hettneho a Fredrika Söderbauma, dále Anny Michalski a Kristiana Nielsena. Obzvláště přínosný byl článek Hettneho a Söderbauma *Civilian Power or Soft Imperialism? EU as a Global Actor and the Role of Interregionalism*, kde autoři rozvíjí podrobně *soft power* EU a externí vztahy Unie s ostatními aktéry.

V dalších kapitolách figurují různé texty expertů věnujících se daným oblastem analýzy. Převážně se jedná o sekundární literaturu, tedy texty z článků z akademických periodik nebo různých sborníků či monografií. Z množství různých zdrojů je potřeba vyzdvihnout přínos několika. Hlavním zdrojem podkapitoly o společné obchodní politice EU je kapitola věnující se tomuto tématu z monografie Jacquese Pelkmance *European Integration: Methods and Economic Analysis*. K pochopení komplexity této politiky napomáhá přehledné vysvětlení propojení zahraniční politiky s tou obchodní. Toto propojení velmi dobře vysvětluje také Ali El-Agraa. Pro potřeby podkapitoly o společné obchodní politice autorka čerpá z jeho monografie *The European Union Illuminated: Its Nature, Importance and Future*. Dále byly pro předkládanou práci užitečné také kapitoly z jeho sborníku *The European Union: Economics and Policies*. Velmi přínosné jsou převážně kapitoly věnující se obchodním vztahům EU s třetími zeměmi v obou jeho zmiňovaných publikacích.

Co se týče otázky vztahů EU a zemí CAN, později také vztahů EU s Kolumbijskou republikou, vychází autorka opět převážně ze sekundární literatury. V otázkách vztahů EU a CAN je nutné ocenit přínos publikací od autorů Giovanni

Molano Cruz, Katharina Luise Meissner a Ildikó Szegedy-Maszák. První zmíněný, Giovanni Molano Cruz, je autorem článku *Actores y estructuras del interregionalismo Union Europea-Comunidad Andina*. Jeho článek byl pro psaní předkládané magisterské diplomové práce velmi přínosný důkladnou analýzou vzájemných vztahů EU a CAN od počátku. Katharina Luise Meissner se ve svém článku *Leveraging interregionalism: EU strategic interests in Asia, Latin America and the Gulf region* věnuje analýze interregionalismu EU. Pro předkládanou práci byly klíčové části diskutující regionální spolupráci EU a CAN zasazené v kontextu dalších regionálních spoluprací EU. Ildikó Szegedy-Maszák se ve svém článku *Association / Free Trade Agreement – Bi-regional Partnership between European Union and Andean Community* soustředí, jak název napovídá, na regionální spolupráci EU a CAN převážně v obchodní rovině. Článek klade důraz na zahraniční politiku EU a spolupráci s Latinskou Amerikou, později jsou do tohoto kontextu zasazeny vztahy s CAN.

Vzájemné bilaterální vztahy EU a Kolumbie někteří autoři analyzují v kontextu regionálních vztahů EU a CAN. Velkým přínosem v tomto ohledu byly článek Klause Bodemera a také publikace Florabel Quispe-Remón. Klaus Bodemer ve svém článku *El rol de la Unión Europea como actor externo en la política colombiana – entre el bilateralismo y el trilateralismo* z roku 2019 provádí analýzu role EU v zahraniční politice Kolumbie od 90. let do současnosti. Pro potřeby předkládané magisterské práce je potřeba vyzdvihnout poslední část tohoto článku, kde autor diskutuje implementaci mírové dohody a roli EU v postkonfliktní fázi. Florabel Quispe-Remón v článku *Las relaciones entre la Unión Europea y la Comunidad Andina de Naciones: los tratados de libre comercio* se nejprve věnuje vztahům EU a CAN, následně poté představenou regionální spolupráci v obchodní oblasti zasazuje do kontextu bilaterální spolupráce s jednotlivými členskými zeměmi CAN.

Literatura věnující se převážně bilaterální spolupráci EU a Kolumbijské republiky je obsáhlá. César Castilla v článku *Building Enduring Peace in Colombia: How the EU Can Help* věnuje pozornost kolumbijskému konfliktu a jeho mírovému řešení. Autor přiblížil roli EU v mírovém řešení a představil situaci v současnosti. Jairo Agudelo Taborda a Davide Riccardi v článku *La cooperación internacional para la paz en Colombia: los casos de Estados Unidos y de la Unión Europea (1998-2016)* provádí analýzu mezinárodní spolupráce při mírovém řešení kolumbijského

konfliktu. Pro předkládanou práci byla velmi užitečná jejich analýza role EU, která velmi přispěla k analýze v poslední kapitole. Přínosem do diskuze o bilaterální spolupráci byly také publikace Jennifer Duarte Garcíi, Margarity Lillo González a Antonia Santamaríi Garcíi nebo An Vranckx.

V obchodní oblasti existuje množství publikací. Pro potřeby předkládané diplomové práce byla velmi užitečnou publikace autorů Jaime Ahcar Olmos a David Alejandro Rodríguez *Relaciones comerciales entre Colombia y la Unión Europea: Un análisis de los índices de ventaja comparativa revelada y de intensidad importadora*. Autoři v článku analyzují vzájemný obchod obou aktérů. Text autorů David Ruiz Tamayo, Cristian Camilo Duque Gómez a Marlen Isabel Redondo Ramírez *El TLC con la Unión Europea y sus implicaciones en el sector agrícola colombiano* přispěl k pochopení komplexnosti vzájemného obchodu se zemědělskými produkty.

Další skupinou zdrojů jsou primární dokumenty. Jedná se především o různé smlouvy uzavřené mezi EU a zeměmi Andského společenství, nebo s Kolumbijskou republikou. V práci jsou použity i citace platného znění primárního práva EU. Do seznamu použité literatury je tedy zahrnuta i databáze legislativy Unie *EUR-Lex*. Primární zdroje byly nejčastěji dostupné v jejich původním jazyce, tedy španělsky nebo anglicky. Jak již bylo zmíněno, některé prameny lze najít i v českém překladu. Hlavním důvodem pro čerpání převážně z anglické a španělské literatury je jejich absence v českém jazyce. Autorka byla tedy často nucena původní španělské termíny sama překládat.

Metodologické postupy a struktura práce

Z metodologického hlediska je tato diplomová práce případovou studií role *soft power* EU ve vztahu ke Kolumbijské republice. Na základě kapitoly Michala Kořana ve sborníku *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích* lze případovou studii definovat jako „*detailed analysis of a case, which was chosen as the object of research.*“ (Kořan, 2008, str. 33) Kořan také uvádí, že konkrétní případ musí být dostatečně časově a geograficky ohraničen. Rozlišuje při tom dva typy jednopřípadových studií, a to tzv. *jedinečnou případovou*

studii a instrumentální případovou studii. Dle definic případových studií uvedených autorem lze práci označit za tzv. *disciplinovanou interpretativní studii*, která se nachází na pomezí mezi jedinečnou a instrumentální případovou studii. (Kořan, 2008, str. 34) Termín *disciplinovaná případová studie* byl představen Johnem Odellem. (2004, str. 58) V jejím rámci je předkládaná teorie aplikována na konkrétní případ. Při využití tohoto typu případové studie hrozí riziko selektivní rekonstrukce tématu s cílem představení vybrané teorie, kdy jsou opomenuty alternativní události, které nejsou koherentní s předkládaným teoretickým rámcem.

Jednopřípadové studii se dále věnuje také Bent Flyvbjerg ve svém článku *Five Misunderstandings About Case-study research* (2006). Flyvbjerg vysvětluje, že pro jednopřípadovou studii je klíčový výběr případu a jeho okolnosti. Jednopřípadová studie není pouhým doplňkem přírodních věd, slouží spíše jako základ sociálních věd. Politolog Arendt Lijphart ve svém článku *Comparative Politics and the Comparative Method* (1971) definoval množství případových studií. Na základě tohoto článku se v předkládané práci jedná o tzv. *interpretativní případovou studii* (z angl. *interpretative case study*). Lijphartova definice interpretativní případové studie je podobná definici Odellově. Definuje ji jako aplikaci teorie na jeden či více případů. Dále také uvádí, že tento typ případové studie je vybrán pro analýzu z důvodu zájmu o konkrétní případ více než o formulaci nové teorie. (Lijphart, 1971, str. 692) Z uvedených definic vyplývá, že zjevnou výhodou volby tohoto metodologického konceptu pro analýzu v předkládané práci je zejména možnost zaměřit se prostřednictvím konkrétní teorie na jeden případ a dopodrobna se mu věnovat. Bilaterální vztahy dvou aktérů, tedy EU a Kolumbie, jsou podle nejlepšího přesvědčení autorky ideální situací vyžadující detailní analýzu.

Předkládaná diplomová práce je členěna do pěti kapitol. V prvních dvou kapitolách je vytvořen analytický rámec, který je poté využit ve zbývajících částech práce. Úvodní kapitola se věnuje teoretickému vymezení práce. Nejprve představuje teorii *soft power*. Pozornost je věnována kontextu jejího vzniku, výchozím principům a praktickému použití, jako i kritice a limitům teorie. Následně je daná teorie propojena se *soft power* EU. Záměrem první kapitoly je představit ucelený rámec teorie jako podklad pro následnou analýzu a zodpovězení výzkumných otázek. Druhá kapitola představuje společnou obchodní politiku EU a vztahy EU se zeměmi Andského společenství. Obchodní politika je chápána jako jeden z možných zdrojů *soft power*

EU. Cílem této kapitoly je doplnění teoretického ukotvení první kapitoly pomocí praktického rámce.

Ve třetí kapitole se autorka zaměřuje na vývoj vztahů ES/EU a Kolumbie. V této kapitole je představen kolumbijský konflikt a vzájemné vztahy od počátku do roku 2016. Pozornost je věnována vzájemné spolupráci v politické a diplomatické rovině. S ohledem na kontext kolumbijského konfliktu je kapitola obsahově rozdělena do podkapitol kopírujících jednotlivá prezidentská období a spolupráci během těchto období. Hlavním cílem je vypořádat motivaci spolupráce EU a Kolumbie již od počátku až do roku 2016. První část této podkapitoly se věnuje vzájemným vztahům od počátku do roku 1998. Záměrem je ilustrovat omezenou politiku EU vůči Kolumbii v počátcích spolupráce. Druhá část se zabývá obdobím mezi roky 1998-2002. Tento úsek ilustruje období ochabnutí vzájemné spolupráce v důsledku upřednostnění strategie USA, která spočívala ve vojenském řešení konfliktu. Poslední část třetí kapitoly se věnuje vzájemné spolupráci od roku 2010 do roku 2016. Rok 2016 je vybrán s ohledem na vývoj vnitřního kolumbijského konfliktu a podpis mírové dohody v tomto roce. Cílem poslední části je sledovat zdroje motivace k prohloubení vzájemných vztahů.

Následně jsou obsahem čtvrté kapitoly další oblasti spolupráce EU a Kolumbijské republiky. Tato kapitola se věnuje spolupráci v obchodní oblasti, dále také v oblasti rozvoje a omezování nelegálního obchodu s drogami. Klíčovou částí této kapitoly je vzájemný obchod. Čtvrtá kapitola je pro předkládanou práci důležitou vzhledem k předpokladu, že výhody plynoucí oběma stranám ze vzájemné spolupráce jsou pravděpodobně motivací k pokračování v partnerství. A konečně v poslední, páté kapitole je pozornost věnována vzájemným vztahům v současnosti a jejich budoucímu vývoji. Text poslední kapitoly je logicky rozčleněn do třech částí. První část doplní předkládanou diplomovou práci o kontext obchodní spolupráce v současnosti, pozornost je zaměřena na obchod v rámci FTA. Následně jsou představeny změny v oblasti rozvojové spolupráce a v obchodu s drogami v současnosti a jejich budoucí vývoj. Poslední část představí roli EU při mírovém řešení vnitřního konfliktu a její zapojení v post-konfliktní fázi vývoje v Kolumbii.

1. Teorie soft power a soft power EU

Teorie *soft power* vznikla v kontextu konce studené války v 90. letech. S ohledem na měnící se mezinárodní prostředí a formování nové rovnováhy sil, byl více kladen důraz na šíření vlivu pomocí ekonomiky, kultury nebo prosazování hodnot – tzv. nástrojů *soft power*. *Soft power* je stavěna do protikladu s *hard power*, tedy vojenskou mocí. Mezinárodní aktéři se tedy pokouší o snížení agresivity mezi státy tak, že se snaží prosazovat své cíle neagresivními metodami. Zároveň dochází v tomto období i k rozšíření počtu hráčů, kteří mohou vykonávat moc. V mezinárodním prostředí už nejsou vlivné pouze státy. Určitou formu *soft power* v současnosti mohou mít i nestátní aktéři, např. nevládní nebo mezinárodní organizace, či jednotlivci. (Nye, 1990b; Nye, 2004; Nye, 2011)

Autorem této teorie je americký profesor Joseph S. Nye, který ji představil ve své knize *Bound to Lead. The Changing Nature of American Power*. (1990a) Zároveň ve stejném roce Nye vydal článek *Soft Power*, kde tuto teorii podrobněji vysvětlil. Podle autora se teorie *soft power* dá stručně definovat jako „*kooptivní teorie chování, kdy dosáhneme toho, že ostatní chtějí stejné cíle jako my pomocí zdrojů soft power.*“ (Cammack, 2008; Mattern, 2005; Nye, 1990a; Nye, 1990b; Nye, 2004; Nye, 2011) Nye zmiňuje převážně tři zdroje: kulturní přitažlivost, vnitřní a zahraniční politiku, a nakonec ideologii a hodnoty.

V první kapitole předkládané práce bude pozornost zaměřena na teorii *soft power* a její nejdůležitější charakteristiky. S přihlédnutím k záměru práce – *soft power* EU coby možný motiv Kolumbie pro udržování a posilování vzájemných vztahů – je v podkapitolách brán zřetel na specifika EU jako důležitého aktéra mezinárodní politiky. V následující kapitole je nejprve v první podkapitole vysvětlen historický kontext vzniku teorie. Poté jsou představeny výchozí principy teorie jako jsou její zdroje, klíčová podmínka a dále formy chování podporující *soft power*. Následně je pozornost věnována praktickému využití teorie *soft power* a také jejím limitům a kritice. Závěr kapitoly se zaměří na *soft power* EU. Cílem této kapitoly je vytvoření analytického rámce, do něž jsou posléze zasazeny obsahové kapitoly, které jsou klíčové pro zodpovězení výzkumných otázek.

1.1. Kontext vzniku teorie soft power

První myšlenky podobné teorii *soft power* se objevovaly dříve než v 90. letech. Příkladem je dílo britského realisty E. H. Carra, který v roce 1939 popsal mezinárodní sílu ve třech následujících kategoriích: vojenská, hospodářská a síla kontroly názoru. (Nye, 2004, str. 8; Nye, 2011, str. 82; Cammack, 2008) Různé verze *soft power* se objevují také v dílech myslitelů jako je Foucault, Bourdieu či Gramsci. (Mattern, 2005) Nye představil *soft power* v kontextu měnícího se mezinárodního prostředí, kdy odklon od tradičního vojenského pojetí moci nahrazovalo přijetí jejích limitů a porozumění vzájemné závislosti mezi státy. Vzhledem ke změnám v mezinárodní politice se mění i použití síly. Novodobé nástroje síly se pohybují v rozmezí od diplomatických nót přes ekonomické hrozby; až po vojenský nátlak. (Nye, 1990b)

Základním prvkem soft power je redefinice vnímání moci aktéra. V tradičním pojetí se síla moci ověřovala válkou. Síla byla definována jako ovládnutí populace, území a přírodních zdrojů, dále také velikostí ekonomiky či vojska. Nově je moc definována technologickým pokrokem, vzděláním a ekonomickým růstem. Důkaz síly již není ve zdrojích, ale ve schopnosti měnit chování ostatních aktérů. (Nye, 1990b) Jedná se tedy o posun od *hard power* k *soft power*. Nye vychází z úvahy, že v současnosti je pro daného aktéra mnohem nákladnější dosáhnout svých cílů pomocí vojenského nátlaku, neboť cena za útok je v porovnání s minulostí příliš vysoká. (Nye, 1990b; Nye, 2004; Tulmets, 2007) Důležitými se staly jiné nástroje jako komunikace, organizační a institucionální schopnosti, nebo manipulace s vzájemnou interdependencí. Nicméně vzájemná provázanost neznamena harmonii. Mnohem častěji znamená nerovnoměrně rozloženou vzájemnou závislost. Vzájemná provázanost je obvykle různá v dílčích sférách jako je bezpečnost, obchod nebo finance. V současné době tedy ekonomická a ekologická témata zahrnují výhody, kterých může být dosaženo pouze spoluprací aktérů. (Nye, 1990b)

Zároveň dochází k přerozdělení moci státních aktérů na nestátní a soukromé aktéry. (Nye, 1990b; Nye, 2004; Nye, 2011) K většímu členění moci došlo převážně v důsledku pěti trendů – ekonomické provázanosti, nadnárodních hráčů, nacionalismu ve slabých státech, rozvoji a rozšíření technologií, a nakonec měnících se politických témat. Rozdělení moci vlád na soukromé hráče proběhlo také díky modernizaci, urbanizaci a nárůstu komunikace v rozvojových zemích. (Nye, 1990b)

1.2. Výchozí principy teorie soft power

Základní myšlenkou *soft power* je síla atraktivity. Je to schopnost daného aktéra získat to, co žádá, pomocí svého půvabu spíše než nátlakem nebo úplatky. (Mattern, 2005; Nye, 2004; Nye, 2011) Nye ve svých dílech opakovaně zdůrazňuje, že *soft power* je převážně o spolupráci aktérů. Oproti *hard power*, která pokládá důraz na získání výsledků nátlakem nebo silou, používá konkrétní aktér nástroje své *soft power* k ovlivnění ostatních tak, aby chtěli to samé. Klíčem je tedy schopnost měnit preference ostatních a svým vlivem je přimět ke spolupráci. K pochopení *soft power* je důležité nejprve představit její zdroje a klíčovou podmínku. Následně jsou představeny typy chování, které mohou vytvářet a později posílit nebo také oslabit *soft power* konkrétního aktéra mezinárodního prostředí. Tato podkapitola je tedy rozdělena na dvě části. Nejprve jsou popsány zdroje a klíčová podmínka *soft power*, poté je pozornost věnována typům chování, které mají zásadní vliv na *soft power*.

1.2.1. Zdroje a klíčová podmínka soft power

Soft power vychází z atraktivity kultury, politik a politických ideálů daného aktéra. Zdroje *soft power* jsou tedy převážně tři, ale nejedná se o uzavřený výčet. Prvním zdrojem je kultura, která může být také vnímána jako hlavní zdroj atraktivity pro ostatní aktéry. Dalším zdrojem je domácí a zahraniční politika, která je ostatními aktéry vnímána jako legitimní a představuje tak morální autoritu. Třetím zdrojem, který souvisí s předchozími, jsou politické hodnoty. (Mattern, 2005; Nye, 2004, str. 11; Nye, 2011, str. 84)

Kultura je pravděpodobně nejčastěji zmiňovaným zdrojem *soft power*. Nye kulturu definuje jako „*vzorec sociálního chování, kterým si daná společnost předává znalosti a hodnoty.*“ Některé aspekty lidské kultury jsou univerzální, jiné jsou národní nebo mohou být dané pro určitou sociální třídu nebo malou skupinu. (Nye, 2011, str. 84) Kultura má mnoho podob. Můžeme rozlišit mezi ušlechtilou kulturou jako je literatura, umění a vzdělávání, které se líbí elitám, a lidovou kulturou, která je zábavou pro širokou veřejnost. Pokud kultura daného aktéra zahrnuje univerzální hodnoty a svými politikami prosazuje hodnoty a zájmy, které sdílí i ostatní aktéři, šance na dosažení cíle se zvyšují. (Nye, 2004, str. 11) Zároveň ale je potřeba zmínit, že různé kultury na sebe reagují odlišně. (Nye, 2011, str. 84) Vnímání kultury komplikuje

to, že v liberálních společnostech nemůže být kultura ovládána vládou. (Nye, 2004, stránky 14, 17) Mocnosti používají kulturu jako nástroj *soft power*, ale ne vždy se to setká s pozitivní odezvou, zvláště pokud představované symboly nereflktují domácí situaci. Výzkum prezentovaný Nyem ukazuje efektivitu využití kultury jako zdroje *soft power* na porovnání vlivu USA a Číny, kdy USA jsou jasně vnímány pozitivněji než Čína v Evropě a na americkém kontinentu. (Nye, 2011, str. 89)

Dalším důležitým zdrojem *soft power* je vnitřní a zahraniční politika. Vládní politika může posílit nebo také naopak oslabit *soft power* státu. Vnitřní a zahraniční politika, která se jeví jako arogantní, ignorující názory ostatních, nebo která je založena úzce na národních zájmech, může velmi ohrozit vnímání daného aktéra ostatními aktéry. Příkladem může být oslabená *soft power* USA v Evropě v důsledku legislativy kontroly zbraní nebo v návaznosti na americkou invazi do Iráku v roce 2003. (Nye, 2004, stránky 13, 14) Vnitřní a zahraniční politika může být zdrojem *soft power* také pro nestátní aktéry. Příkladem je *soft power* EU, kdy institucionální rámec CAN téměř kopíruje rámec EU. (Bindi, 2010, str. 222)

Zdrojem *soft power*, který úzce propojuje předchozí dva, jsou politické hodnoty. Hodnoty, které daný aktér prosazuje doma (např. demokracie), v mezinárodních institucích (např. spolupráce s ostatními aktéry) nebo ve své zahraniční politice (např. podpora míru a lidských práv), silně ovlivňují preference ostatních aktérů. (Nye, 2004, str. 14) Politické hodnoty mohou být klíčové pro zahraniční spolupráci. V případě EU se jedná o politickou podmíněnost vzájemného partnerství (Petiteville, 2003, stránky 130-132), jak se ukazuje také na příkladu FTA analyzované později v předkládané práci. Tato FTA obsahuje kromě obchodních ujednání také článek o lidských právech. Pravděpodobnost úspěchu nástrojů *soft power* konkrétního aktéra se snižuje, pokud chování aktéra a jím uznávané hodnoty jsou v protikladu s těmi mezinárodně uznávanými.

Jak již bylo zmíněno, vzhledem k neustále se měnícímu mezinárodnímu prostředí se seznam zdrojů *soft power* nedá považovat za uzavřený. Dále mezi ně můžeme také zahrnout zdroje ekonomické nebo vojenské. Evropští lídři popisují přání ostatních zemí stát se členy EU jako znak *soft power* EU. Bývalé komunistické země ve střední Evropě změnilly svá očekávání a přepracovaly své právní rámce, aby více vyhovovaly evropské struktuře. Ve snaze stát se členem Unie změnilo Turecko svou

lidsko-právní politiku a zákony, aby více odpovídaly požadavkům EU. Otázkou podle Nye zůstává, jak moc jsou tyto změny ekonomicky motivované přístupem ke společnému trhu a do jaké míry jsou výsledkem přitažlivosti úspěšného ekonomického a politického systému EU. (Nye, 2011, str. 85) Vojenské zdroje mohou také působit na *soft power* daného aktéra. Diktátoři často budují mýtus nepremožitelnosti, což může jiné aktéry lákat k následování jejich příkladu. Dobře fungující armáda může být zdrojem přitažlivosti, stejně tak spolupráce s dalším autoritářským státem a výcvikové programy mohou vytvářet nadnárodní sítě, které posílí *soft power*. Zároveň ale také zneužití armády může oslabit *soft power* daného aktéra. (Nye, 2004, str. 115; Nye, 2011, str. 86)

Soft power se neopírá jen o již zmíněné zdroje. Klíčová je také další podmínka a to důvěryhodnost. Pokud je konkrétní stát vnímán mezinárodním společenstvím jako manipulativní a jím sdílené informace jako propaganda, důvěryhodnost konkrétního státu je minimální. (Nye, 2004, str. 106; Nye, 2011, str. 83) S důvěryhodností souvisí také reputace daného aktéra mezinárodního prostředí. Vytváření a zničení reputace aktéra je součástí politických snah každé vlády. Vlády soupeří o důvěryhodnost nejen s ostatními vládami, ale také s médii, různými společnostmi, nevládními organizacemi nebo třeba s vědeckými skupinami. (Nye, 2004, stránky 106-107; Nye, 2011, str. 104) Důvěryhodnost je také významná pro zvyšování atraktivity daného aktéra.

V mezinárodním prostředí Nye podmínku důvěryhodnosti demonstruje na příkladu Norska. Tento relativně malý stát má politický vliv větší, než je jeho ekonomická nebo vojenská síla. Národním zájmem Norska je šíření míru a tím se zvyšuje jeho důvěryhodnost v očích ostatních mezinárodních hráčů. Norsko se aktivně zapojilo do mnoha mírových vyjednávání v poslední době, čímž zvýšilo svou *soft power*. (Nye, 2004, stránky 10, 89, 112) Jak bude ilustrováno v následujících kapitolách předkládané práce, Norsko se také podílelo na vyjednávání mírové dohody mezi stranami vnitřního konfliktu v Kolumbii. Je to právě vnímání Norska jako důvěryhodného aktéra s množstvím zkušeností z oblasti mírového vyjednávání, které

vedlo obě strany kolumbijského konfliktu k tomu, aby souhlasili s volbou Norska jako jednoho z hlavních vyjednávačů v mírovém procesu.²

1.2.2. Formy chování podporující soft power

Typy chování, která mohou posílit nebo oslabit *soft power*, jsou stejně jako zdroje převážně tři. Řadíme mezi ně přitažlivost, přesvědčování a *framing*. Opět se ale nejedná o uzavřený výčet. Chování aktérů je silně závislé na kontextu, ve kterém se nachází. Výsledná *soft power* závisí na schopnosti daného aktéra přitahovat ostatní a přesvědčit je, aby dlouhodobě věřili ve stejný cíl. (Nye, 2004; Nye, 2011)

Základem *soft power* je pozitivní přitažlivost nebo někdy také atraktivita ve smyslu půvabu. Tato přitažlivost sdílených hodnot vychází ze zdrojů *soft power*, na základě kterých jsou ostatní aktéři lákáni následovat daného aktéra. Atraktivita je složitější, než by se na první pohled mohlo zdát. Může jít o přitahování pozornosti nebo vytváření magnetického efektu. V závislosti na kontextu může být tato pozornost vítána nebo ne. Pokud je přitažlivost asymetrická, může to vést k použití *hard power*. Pro *soft power* je důležitá symetrie přitažlivosti, tedy aby byla pozornost obou aktérů vzájemná. *Soft power* vycházející z atraktivity závisí jak na vlastnostech daného aktéra, tak i na vnímání těchto vlastností protistranou. V mezilidských vztazích se hovoří o přitažlivosti v případě, že se nám líbí někdo, kdo je nám podobný, nebo s kým sdílíme stejné názory či hodnoty. (Nye, 2011, stránky 91, 92)

Někteří aktéři mezinárodního prostředí se rozhodnou uplatnit svou *soft power* pomocí přitažlivosti rozvojové pomoci nebo *peacemaking*³. Příkladem zde může být již zmiňované Norsko. (Nye, 2004, str. 9) V mezistátních vztazích se dá přitažlivost popsat pomocí vlastností aktéra – dobrotivosti, zdatnosti a charismatu. První vlastnost podporující atraktivitu, dobrotivost, souvisí s tím, jak se daný aktér chová ve vztahu k ostatním. Aktér vnímaný jako dobrotivý u ostatních vzbuzuje sympatie a důvěryhodnost. Zdatnost se týká toho, jak aktér jedná. Zdatný aktér u ostatních

² Viz také webové stránky norského Ministerstva zahraničních věcí: https://www.regjeringen.no/en/topics/foreign-affairs/peace-and-reconciliation-efforts/norways_engagement/peace_colombia/id2522231/

³ Z praktického hlediska je v práci použit anglický výraz *peacemaking*. Termín můžeme přeložit jako proces vytváření míru.

vyvolává obdiv, respekt a pocit potřeby následování příkladu. Poslední, třetí vlastností podporující atraktivitu je charisma. Jde o vztah daného aktéra k ideálům, hodnotám a vizím, které u ostatních vytváří inspiraci nebo podporu. (Nye, 2011, str. 92)

Druhý typ chování podporující *soft power* je přesvědčování. Jedná se o používání argumentů k ovlivnění názorů a chování ostatních, aniž bychom vyhrožovali použitím síly nebo úplatků. Přitažlivost, důvěryhodnost a přesvědčování jsou si velmi blízké. Většina argumentů zahrnuje tvrzení na základě faktů, hodnot a určitém zasazení do kontextu, které závisí na atraktivitě a důvěryhodnosti. Přesvědčování téměř vždy zahrnuje nějaký stupeň manipulace. Neupřímné přesvědčování může vést až k podvodu. (Nye, 2011, str. 93)

Posledním chováním podporujícím *soft power* je tzv. *framing* nebo také někdy zvané *agenda-setting*. Nye toto chování popisuje jako vykreslení konkrétního tématu či zasazení do konkrétního kontextu. *Framing* je velmi blízce spojený s přesvědčováním. Přitažlivě působící argument, který je vnímán jako legitimní, bude velmi pravděpodobně vnímán jako přesvědčivý. Vyprávění a emoce jsou zvláště důležité při vykreslování konkrétního tématu, aby některá fakta vypadala významnější než jiná. Pokud ale dojde k jasně manipulativnímu vyprávění nebo vyprávění považovanému za propagandu, ztrácí ihned svou přesvědčovací sílu. Znovu se ukazuje, že nejsou důležité jen pokusy o ovlivňování ze strany konkrétního aktéra, ale zároveň také vnímání protistranou je kritické pro vznik *soft power*. (Nye, 2011, stránky 93, 94)

1.3. Praktické použití soft power

Někdy přitažlivost a výsledná *soft power* vyžadují málo úsilí. Jak již bylo zmíněno v předcházející části práce, efekty aktérových hodnot mohou být přitažlivé pro ostatní jakousi pomyslnou silou. Tato atraktivita příkladu může být považována za pasivní přístup k *soft power*. Jindy daný aktér může být aktivním ve vytváření své *soft power*. V takovýchto případech může aktér mezinárodních vztahů vytvářet svou atraktivitu množstvím programů. Příkladem můžou být rozhlasová a televizní vysílání, veřejná diplomacie, výměnné pobyty nebo rozvojová a humanitární pomoc. (Nye, 2011, str. 94) Dá se konstatovat, že aktivní přístup ve vytváření své *soft power* má i EU. Nástroje její diplomacie přesahují hranice Společné zahraniční a bezpečnostní

politiky. EU aktivně propaguje své hodnoty a ideály jako je demokracie, právní stát, lidská práva a udržitelný rozvoj ve svých FTA. (Barreto Henriques, 2007) Toto je také možné ilustrovat na konkrétním případě Kolumbie, jak si klade za cíl předkládaná diplomová práce.

Z pohledu příjemce můžeme mluvit o dvou způsobech vnímání *soft power* – přímé a nepřímé. Přímé vnímání znamená ovlivňování vládnoucích elit přitažlivostí a přesvědčivostí charakterů jiných vládnoucích elit. Vztahy mezi vládnoucími elitami často hrají velmi důležitou roli. Častější je ovšem nepřímé vnímání *soft power*, kdy jsou ovlivňovány názory veřejnosti a třetích stran, které poté ovlivňují vládnoucí elity. (Nye, 2011, str. 94) Veřejná diplomacie (*public diplomacy*) je v literatuře často zmiňována jako příklad aktivního užití *soft power*. Klasická kabinetní diplomacie zahrnovala přímou komunikaci vlády jednoho státu s vládou jiného státu. V současnosti však dostává přednost veřejná diplomacie, kdy vlády komunikují s veřejností jiného státu ve snaze nepřímo ovlivnit rozhodnutí vládnoucí skupiny. Snahy o ovlivňování veřejnosti můžeme sledovat již v minulosti, kdy příkladem může být Francie. Francouzský jazyk byl převažujícím na ostatních královských dvorech v Evropě. Po úpadku francouzského vlivu v Evropě v důsledku francouzsko-pruské války vytvořila francouzská vláda *Alliance Française*. Cílem bylo popularizovat francouzskou kulturu a obnovit národní prestiž. (Nye, 2004, stránky 100, 105; Nye, 2011, stránky 101-102)

Veřejná diplomacie zahrnuje také budování dlouhotrvajícího vztahu, který vytváří prostředí pro vznik nových hodnot. Veřejnou diplomacii od přímých krátkodobých cílů až po dlouhotrvající vztah můžeme tedy popsat ve třech stejně důležitých dimenzích. První je denní komunikace, která zahrnuje zasazování do kontextu domácích a zahraničních politických rozhodnutí. V této fázi je důležitá příprava na řešení krizí. Schopnost rychlé reakce v rámci několika hodin nebo dní může být v současné době informačních technologií rozhodující. Další dimenzí je strategická komunikace. Jedná se o vytváření tematických kampaní, které v průběhu několika týdnů nebo měsíců posilují pozitivní vnímání určitého politického rozhodnutí. Nejširší dimenzí je rozvoj dlouhodobého vztahu s klíčovými jednotlivci pomocí stipendií, výukových programů a seminářů nebo mezinárodních konferencí. Nye zde jako příklad uvádí množství zahraničních studentů, kteří se vzdělávají na amerických univerzitách a mezi které patřili také např. Anwar Sadat nebo Margaret

Thatcher. (Nye, 2004, stránky 107-110; Nye, 2011, stránky 104-106) Dalším příkladem rozvoje dlouhodobého vztahu může být partnerství univerzit nebo vědeckých institucí v rámci evropského programu *Erasmus+*.

Každá z těchto dimenzí hraje důležitou roli při vytváření přitažlivého obrázku daného aktéra. Ale ani ta nejlepší komunikační strategie veřejné diplomacie nebude fungovat, není-li daná politika oblíbená. Nye dále vysvětluje, že činy jsou viditelnější než slova. Příkladem může být zacházení s vězni ve věznicí Guantánamo, které nebylo v souladu s americkými hodnotami. Takové chování nemohlo být skryto obrázky v televizních vysíláních, které ukazovaly spokojený život muslimů v USA. Veřejná diplomacie nesmí být zaměňována s propagandou. (Nye, 2004, str. 110; Nye, 2011, stránky 104-106)

V současném světě informačních technologií, kdy se moc stále více přesouvá od státních k nestátním aktérům, je potřeba si uvědomit, že rozdělení síly již není hierarchické a sociální sítě se stávají stále více důležitými. Čím dál tím více se potvrzuje, že klíčem k úspěchu v mezinárodním prostředí je spolupráce pomocí *soft power* spíše než *hard power*. Rozdělení moci na nestátní aktéry také znamená komplexnější formy veřejné diplomacie. Konečným důsledkem je množství vládních i nevládních aktérů, kteří používají různé přímé či nepřímé formy *soft power*, aby každý dosáhl svého vlastního cíle. (Nye, 2011, stránky 101-103)

Flexibilita nevládních organizací při využívání sítí vede ke vzniku tzv. nové veřejné diplomacie. Klíčové je pro ně budování vztahů s aktéry občanské společnosti v ostatních státech a cílem vlád je podpora takovýchto kontaktů. V žádném případě by nemělo jít o snahu států ovládat komunikaci. Vládní kontrola snižuje důvěryhodnost nových forem veřejné diplomacie a je tedy nežádoucí. Odměnou můžou být výsledky, kdy kritika vlády je považována za důvěryhodnou, a tudíž se důvěryhodnější stává i výsledná *soft power*. (Nye, 2011, stránky 108-109)

Předchozí podkapitoly shrnují nejdůležitější teoretické předpoklady pro fungování *soft power* a její použití v praxi. S ohledem na charakter Nyeových děl, zabývajících se primárně politikou mezistátní, se většina příkladů uvedených v obou částech týkala státního chování. Uvedené teoretické předpoklady a kritéria se však dají aplikovat i v mezinárodním prostředí na množství dalších aktérů. Je potřeba brát v potaz také hlavní téma předkládané práce, jímž jsou vztahy EU a Kolumbie, tedy

partnerství státního a nestátního aktéra, na které je daný koncept také možné uplatnit. Konkrétně pro EU je velmi důležitým předpokladem důvěryhodnosti a jednoty vyjadřování stěžejních zástupců. V případě, že mezi jednotlivými členskými státy dochází k neshodám, nejenom důvěryhodnost, ale i atraktivita a přesvědčivost EU upadá. To bylo možné pozorovat např. v souvislosti s již zmiňovanou válkou v Iráku v roce 2003. V konečném důsledku se toto pak také promítne do upadající *soft power* EU coby aktéra v mezinárodním prostředí.

1.4. Limity a kritika soft power

Teorie *soft power* má kromě praktického využití také své limity. Pro tato omezení je některými kritizována. Sám Nye velmi často tuto kritiku ve svých dílech zmiňuje a používá ji k lepšímu vysvětlení teorie. Velmi problematickou je zaměření teorie na USA. (Cammack, 2008) Nye sice uznává, že určitou formu *soft power* mohou mít i nestátní aktéři, jeho texty jsou však převážně zaměřeny na státy. Toto omezení komplikuje aplikaci teorie na další možné nositele této formy moci.

Častým důvodem pro kritiku *soft power* bývá stále přetrvávající omezené vnímání moci pouze z hlediska pokynů či aktivní kontroly. Ferguson (2009) kritizuje *soft power* právě proto, že se jedná o druh moci, který nevyužívá *hard power*. Přitažlivost a napodobování podle některých kritiků nejsou zdrojem moci. Nye nicméně připomíná, že platí důležitá součást definice *soft power*, kterou je „*schopnost získat to, co chceme, aniž bychom upláceli nebo vyhrožovali.*“ (Nye, 2004, str. 15) Faktem je, že přitažlivost nebo napodobování ne vždy vedou k výsledkům, které si přejeme. Příkladem můžou být úspěšné taktiky armád, které jsou napodobovány jinými armádami. Výsledkem přílišné popularity konkrétních taktik je jejich předvídatelnost. Konkrétní taktiky tedy nakonec nefungují tak, jak by si daná armáda představovala. V podobném duchu se nese i kritika Janice Mattern (2005), která tvrdí, že *soft power* by neměla být chápána v protikladu k *hard power*, ale spíše jako její pokračování jinými prostředky.

Další problematikou *soft power* je její kontrola. Vlády jednotlivých států nemají plnou kontrolu nad atraktivitou, kterou jejich země vytváří, ani nad tím, jak bude přijata. Tato atraktivita je totiž z velké části tvořena veřejností. Jak již bylo zmíněno, v liberálních společnostech je nemyslitelné, aby kultura byla ovládána

vládou. Dále je potřeba si uvědomit, že nejenom státní aktéři, ale také společnosti, univerzity, církve a další nestátní aktéři mají svou formu *soft power*. Tato forma moci v rukou nestátních aktérů může posilovat, ale také oslabovat *soft power* státních aktérů. Pro státní aktéry je tedy důležité soustředit se na to, aby jejich oficiální politika vedla ke splnění dlouhodobých i krátkodobých cílů, které vedou k posílení *soft power*. Pokud je cílem daného aktéra šíření demokracie, ochrana lidských práv a otevřené trhy, je snazší tohoto cíle dosáhnout pomocí *soft power*. (Nye, 2004, stránky 15-17, 99)

Průzkumy veřejného mínění jako způsob měření *soft power* jsou také častým terčem kritiky. Odpovědi v průzkumech se liší podle způsobu položení otázky. Abychom dosáhli kvalitního výsledku průzkumu, je potřeba stejné otázky pokládat stále dokola v průběhu delšího časového rámce. Navíc se veřejné mínění může měnit a jeho proměnlivost nemusí být zaznamenána žádným průzkumem. Přesto jsou političtí představitelé často nuceni k přijímání nepopulárních rozhodnutí. Jejich popularita se však může s postupem času zlepšit, pokud se ukáže, že dané rozhodnutí bylo prospěšné. Průzkumy veřejného mínění, které jsou prováděné důsledně napříč veřejností a v delším časovém rámci, se tedy zdají být správným prostředkem k měření *soft power* daného aktéra. (Nye, 2004, str. 18)

1.5. Soft power EU

Nye popisuje Evropu jako nejbližšího soupeře USA na poli zdrojů *soft power*. Evropské umění, literatura, hudba, design, móda a jídlo jsou dlouhodobě vnímány jako globální kulturní magnety. Jednotlivé evropské státy mají silný kulturní vliv, příkladem mohou být evropské jazyky. Španělština a portugalština jsou velmi rozšířené v Latinské Americe, angličtina je hlavním jazykem USA a zemí Commonwealth. A nakonec francouzština je hlavním jazykem téměř 50 frankofonních zemí. *Soft power* ale není jen o užití jazyků, v případě EU se dá mluvit o *soft power* evropských hodnot převážně v oblasti lidských práv a ochrany životního prostředí. (Nye, 2004, stránky 75-76) Unie má vliv na celý svět a její dopad jde vidět všude. Toto je dáno nejenom existencí EU jako takové, ale zároveň je to způsobeno také její demografickou a ekonomickou velikostí. (Hettne & Soderbaum, 2005)

Přitažlivost EU není dána její kulturou, přestože umělecký přínos Evropy je obrovský. EU totiž nemá sama o sobě kulturní identitu, tu mají jednotlivé členské státy. (Nielsen, 2013) Je to naopak myšlenka mírového a prosperujícího soužití evropských států, které mezi sebou po staletí válčily, co vytváří pozitivní představu o Evropě ve velké části světa. EU je symbolem jednotné Evropy, a to samo o sobě znamená velkou *soft power*. Jak již bylo zmíněno, po skončení studené války mnohé svobodné státy východní Evropy usilovaly o to stát se členy ES. Pro vstup do ES musely uzpůsobit domácí právo a zákony, aby více vyhovovaly standardům západní Evropy. (Nye, 2004, str. 77) Východní rozšíření EU z roku 2004 je mnohými chápáno jako triumf *soft power* EU. (Nielsen, 2013) ES byla založena s cílem šíření bezpečnosti, demokracie a blahobytu. Těchto cílů mělo být dosaženo primárně ekonomickou integrací členských států. Právě kvůli přílišné soustředěnosti na obchodní spolupráci je EU označována za aktéra, který má převážně zdroje *soft power*. (Goldthau & Sitter, 2015)

EU je globálním aktérem mezinárodního prostředí převážně v oblasti obchodu, rozvojové spolupráce, dále také podporuje regionální integraci, šíření demokracie a právního státu; a také ochranu lidských práv. (Agudelo Taborda & Riccardi, 2019; Hettne & Soderbaum, 2005; Nielsen, 2013) Právě pro šíření těchto hodnot bývá EU často charakterizována převážně svou *soft power*, jako ekonomický, obr ale vojenský trpaslík. Důvodem k tomuto popisu je nedostatek *hard power* zdrojů EU jako např. armáda s jednotným vedením. Zároveň má také EU omezenou možnost použití své moci nátlakem nebo úplatky. (Goldthau & Sitter, 2015; Michalski, 2005) Měřítkem pro evropskou *soft power* je tedy vnímání EU jako pozitivního aktéra při řešení globálních krizí prostřednictvím mírového dialogu. (Nye, 2004, str. 78) Evropská *soft power* může být tedy definována jako diplomacie vycházející z hospodářských, finančních, legálních a institucionálních nástrojů. Taková diplomacie vede k šíření hodnot, norem a pravidel; a má dlouhodobé efekty. (Petiteville, 2003, str. 134)

Pravděpodobně nejvíce viditelnou součástí *soft power* EU je její vnitřní trh, jehož objem je srovnatelný s USA, má ale větší spotřebitelskou sílu. (Nye, 2004, str. 77) Pro množství aktérů je přístup na evropský trh primární motivací k navázání vzájemné spolupráce. (Nye, 2011, str. 72) Nadto jsou vnitřní politiky EU jako neexistující trest smrti, větší kontrola zbraní nebo práva homosexuálů přitažlivé pro řadu lidí ve světě. Důkazem této přitažlivosti může být například nová ústava

Jihoafrické republiky, která se velmi podobá Evropské úmluvě o lidských právech. EU také získává důvěryhodnost prostřednictvím své zahraniční politiky, která je vnímána jako spolutvůrce globálního veřejného dobra. (Nye, 2004, stránky 79-80) V současnosti EU posiluje svou *soft power* tím, že zaujala pozici vůdce ve světovém boji na ochranu klimatu. Zároveň je EU zastáncem multilateralismu a respektu mezinárodního práva. (Nielsen, 2013) Za zmínku stojí aktivita EU ve třetích zemích, kdy je poskytována nejenom rozvojová a humanitární pomoc, ale také se EU angažuje v peacekeepingových⁴ operacích. Nicméně, EU bývá často kritizována pro své chování vůči ostatním aktérům mezinárodního prostředí. Toto chování je dáno způsobem vzniku Unie. Odráží se zde budování regionálního celku jako takového na základě dobrovolného přístupu, dialogu a konsenzu, dále také model preferovaného světového uspořádání. Na základě těchto hodnot EU často podmiňuje svou pomoc následováním jejího příkladu. (Hettne & Soderbaum, 2005; Nye, 2004, stránky 80-81) To se odráží v mnohých partnerstvích EU s třetími zeměmi, tedy také s Kolumbií.

EU není statickým aktérem, její moc se neustále vyvíjí. Hlavním problémem EU je otázka jednoty členských států. Jednotlivé státy a také instituce EU velmi často zauímají rozdílné pozice k diskutovaným tématům. (Hettne & Soderbaum, 2005; Tulmets, 2007) Unie je sice jednotná v oblasti obchodu, finanční politiky, zemědělství nebo ochraně lidských práv. Zároveň ale, jakmile dojde k neshodě v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, rozhodující slovo mají národní vlády, což velmi omezuje její roli jako mezinárodního aktéra. (Nye, 2004, stránky 78-79) Příkladem může být Nye velmi často zmiňovaná invaze do Iráku v roce 2003 a nejednotný postoj evropských národů. V této nejednotě se odráží již zmiňovaná kulturní odlišnost jednotlivých členských států a také rozdílné národní zájmy.

Společná strategie veřejné diplomacie, jak ji popisuje ve svých dílech Nye, chybí EU primárně z důvodu chybějícího politického konsenzu na evropských cílech a zájmech. Pokud je ale veřejná diplomacie vnímána jako komunikace s různými vrstvami společnosti, určitá strategie existuje. Příkladem je normativní obsah zdůrazňující evropské hodnoty, který se daří Evropské komisi (EK) implementovat do společných politik jako je ta obchodní nebo politika rozvojové a humanitární

⁴ Z praktického hlediska je v předkládané práci použit anglický termín *peacekeeping*. Výraz můžeme přeložit jako udržování míru.

pomoci. (Michalski, 2005) Klíčovou charakteristiku zahraniční politiky EU a nástroj její *soft power* doplňují rozmanité obchodní vztahy EU s jejími partnery. (Koch, 2012) Evropané zároveň investují více v porovnání s Američany do rozvoje své veřejné diplomacie. Viditelné je to hlavně v oblasti mezinárodních kulturních vztahů. (Nye, 2004, str. 82) Příkladem takovýchto vztahů mohou být studentské výměny v rámci programů *Erasmus* a *Erasmus+*, kdy studenti přijíždějící do evropských států následně šíří evropské hodnoty do svých zemí.

Aby *soft power* daného aktéra byla posílena, je potřeba neustále udržovat v chodu a rozvíjet hodnoty a politiky, které stály za vznikem moci konkrétního aktéra. V případě EU to znamená neustále budovat a posilovat mezinárodní hospodářský rámec, nadále zaručovat bezpečnost dodržováním svých liberálních politických hodnot, podporovat mírové vztahy založené na právním státu a konečně také trvat na ochraně lidských práv. Pokud EU nezvládne dostát svým principům, může to vyvolat podezření slabosti nebo také obvinění z pokrytectví, které v konečném důsledku může poškodit její *soft power*. (Nielsen, 2013) *Soft power* může být sdílena mezi vícero aktéry a tím posilovat šanci na dosažení společného cíle. Evropská diplomacie a podpora demokracie či lidských práv tedy šíří zároveň také hodnoty sdílené s USA, které ve výsledku můžeme označit jako západní hodnoty. (Nye, 2004, str. 82) Diplomacie umožňuje vojensky slabším státům konkurovat těm silnějším. V porovnání s USA je EU vojenským trpaslíkem. Nicméně pokud jsou členské státy jednotné, je EU schopná na poli mezinárodních institucí jako je Organizace spojených národů (OSN), Světová obchodní organizace (WTO) nebo Severoatlantická aliance (NATO) vetovat rozhodnutí Washingtonu. (Ferguson, 2009)

V úvodní kapitole byla pozornost věnována teorii *soft power*, která vzniká v kontextu závěru studené války. Kapitola shrnula charakteristiky této teorie a také její kritiku. Závěrem byla pozornost věnována *soft power* EU, s cílem aplikace teorie *soft power* na klíčovou oblast pro předkládanou práci. V současném světě informačních technologií a rozšíření demokracie se dá očekávat, že *soft power* EU bude dále růst, stejně tak jako svou *soft power* posílí i další státní nebo nestátní aktéři. Pro Evropu je důležitá její jednota v přijímání rozhodnutí, v opačném případě její *soft power* bude slábnout.

Pro předkládanou práci jsou klíčové zdroje *soft power* EU, které EU prosazuje v mezinárodním prostředí. Jedná se o kontext jejích jednotlivých politik a evropské hodnoty. Zvláštní pozornost bude v práci věnována společné obchodní politice EU s ohledem na již zmiňovanou přitažlivost evropského vnitřního trhu. Dále bude také zohledněna oblast rozvojové politiky nebo atraktivita hodnot jako demokracie, právní stát a ochrana lidských práv. Další aspekty *soft power* EU jako přitažlivost evropské kultury potažmo kultur jednotlivých členských států nebo vliv jednotlivých evropských jazyků nebudou z časových a obsahových důvodů obsahem předkládané práce. S cílem zodpovězení výzkumných otázek, které se týkají motivací EU a Kolumbie k vzájemnému partnerství, bude v následujících částech práce pozornost soustředěna převážně na: vzájemnou hospodářskou provázanost EU a Andského regionu, konkrétněji na provázanost EU a Kolumbie; politiku EU vůči Kolumbii; hodnoty a normy prosazované EU v Kolumbii.

2. Společná obchodní politika EU a vztahy se zeměmi

Andského společenství

Společná obchodní politika EU, někdy také nazývána politika vnějších obchodních vztahů, představuje téměř pětinu světového obchodu. Porozumění jejím principům a nástrojům je tedy důležitým pro celkové pochopení role a vlivu EU na globální ekonomii. (Bache, Ian et al. , 2015; El-Agraa & Manchin, 2011; El-Agraa, 2015) Společná obchodní politika je jednou z nejstarších sdílených oblastí členských států od vzniku ES, které bylo na svém počátku celní unií, a sdílená obchodní politika vnějších obchodních vztahů byla podmínkou jejího fungování. Měnící se mezinárodní agenda a stále narůstající počet členských států vedly ke změnám v společné obchodní politice, která byla nucena reagovat. (Woolcock, 2015, str. 390) Během evropské integrace rostl jak počet obchodních partnerů, tak také množství nástrojů, které mohou být v rámci vnějších obchodních vztahů využity. Jaques Pelkmans (2006, str. 271) představuje sedm nástrojů evropské obchodní politiky. Jednotlivé nástroje společné obchodní politiky popisuje Woolcock (2015, stránky 400-401), Pelkmans (2006, stránky 271-278) nebo také Manchin a El-Agraa (2011, stránky 388-390).

Druhá kapitola předkládané diplomové práce se věnuje společné obchodní politice EU a vztahům se zeměmi Andského společenství (CAN, ze špan. *Comunidad Andina*). Cílem je nejprve představit stěžejní principy fungování této politiky a následně shrnout klíčové aspekty vzájemných vztahů. CAN je v současnosti tvořeno 4 státy a to Bolívií, Ekvádorem, Kolumbií a Peru. Vzájemné vztahy obou regionů existovaly již od 60. let, prohloubily se však až s přistoupením Španělska a Portugalska do ES s ohledem na koloniální minulost těchto států. (Szegedy-Maszák, 2009) Vzájemné vztahy vzkvétají zejména v posledních 20 letech, kdy byla uzavřena řada dohod mezi oběma regiony.

Tato kapitola je do práce zahrnuta s ohledem na primární náplň vztahů EU a Kolumbijské republiky, jíž jsou obchodní vztahy. Jak již bylo naznačeno, kapitola je rozdělena na dvě podkapitoly. Nejprve je v první podkapitole vysvětlena společná obchodní politika EU. Pozornost je soustředěna nejprve na stručný historický vývoj této politiky, dále jsou popsány principy, cíle, nástroje, institucionální rámec a fungování této politiky. Následně druhá podkapitola představuje analýzu vztahů ES/EU nejprve s regionem Latinské Ameriky, následně také se státy CAN. Opět je

nejprve stručně představen historický vývoj vztahů a kontext, do kterého jsou později zasazeny vazby na Kolumbii. Záměrem této části práce je doplnění teoretického rámce předchozí kapitoly o praktickou část, která představuje kontext, ve kterém vzájemné vztahy existují.

2.1. Společná obchodní politika EU

EU je největším světovým exportérem a druhým největším světovým importérem zboží, zároveň je také největší silou v obchodu se službami. Díky vedoucí pozici v globálním obchodě je přirozené, že má EU velký vliv při vyjednávání jak multilaterálních, tak bilaterálních obchodních dohod. Nicméně většina evropské obchodní výměny probíhá mezi členskými státy, pouze jedna třetina celkového objemu obchodu je s třetími zeměmi. (El-Agraa & Manchin, 2011, str. 384) Záměrem ES již od svého vzniku bylo stát se hlavním ekonomickým aktérem mezinárodních vztahů. (Bache, Ian et al. , 2015, str. 475) Společná obchodní politika je někdy nazývána také politikou vnějších obchodních vztahů právě kvůli množství komplexních obchodních vztahů s třetími zeměmi. Částečně je to proto, že v minulosti bylo jediným nástrojem obchodní politiky poskytování obchodních preferencí těmto státům. (El-Agraa & Manchin, 2011, str. 383)

Od ratifikace *Lisabonské smlouvy* členskými státy je společná obchodní politika ve výlučné pravomoci EU. Nebylo tomu tak ale vždy. *Římská smlouva* nedefinovala politiku vnějších obchodních vztahů a rozdělení pravomocí tedy bylo vždy předmětem diskuze. (Bache, Ian et al. , 2015, str. 479; Woolcock, 2015, stránky 390-391) Obchod se službami a duševním vlastnictvím nebyl součástí mezinárodního obchodu při vypracovávání *Římské smlouvy*, proto do ní byl zahrnut jen obchod se zbožím. (Bache, Ian et al. , 2015, str. 479) Vznik celní unie⁵ v šedesátých letech donutil členské státy k ustanovení celních tarifů a ke společné obchodní politice. S rozvojem agendy mezinárodního obchodu muselo ES jednat o stále více tématech

⁵ Pelkmans (2006, stránky 7-9) definuje celní unii jako druhou úroveň ekonomické integrace. ES nicméně při své ekonomické integraci přeskočilo první úroveň (zónu volného obchodu) a bylo od počátku celní uníí. Další úrovně integrace jsou společný trh, hospodářská a měnová unie a nakonec totální ekonomická a politická integrace.

jako jsou např. technické překážky obchodu, subvence a vyrovnávací cla, služby, investice nebo duševní vlastnictví. (Woolcock, 2015, stránky 390-391)

Neexistuje smluvně definovaný rámec pro společnou obchodní politiku EU, ta naopak vychází z nejasných a často nepřímě vyjádřených cílů a principů. Jejích nástrojů je celá řada, nejsou však nikde úplně vyjmenovány. Během vývoje ES byly znatelné ochranné postoje členských států, které bránily své národní trhy na úkor rozvoje společné obchodní politiky. Základním principem definujícím evropskou obchodní politiku od *Maastrichtské smlouvy* je otevřené tržní hospodářství s volnou soutěží. Cíle společné obchodní politiky jsou definovány jako harmonický vývoj světového obchodu, postupné odstranění restrikcí mezinárodního obchodu a snižování celních překážek. Výsledkem je poté snížení vnější komunitní ochrany a zároveň liberalizace světového trhu. Avšak překážkou tomuto přístupu jsou dlouho existující výjimky v oblastech jako je zemědělství, textilní a automobilový průmysl a v dalších odvětvích průmyslu, nebo také ve službách. Nástroje společné obchodní politiky nejsou *Maastrichtskou smlouvou* definovány. Problematický je fakt, že se rámec společné obchodní politiky neustále rozšiřuje a tím se rozšiřují i možnosti použitých nástrojů této politiky. (Pelkmans, 2006, stránky 270-271)

Jak již bylo zmíněno, ratifikací *Lisabonské smlouvy* přešla společná obchodní politika do výlučné kompetence EU. To znamená, že EK může vyjednávat obchodní dohody poté, co získá mandát Rady ministrů. Vyjednávání jsou poté vedena v konzultaci s parlamentním Výborem pro obchodní politiku (z angl. *Trade Policy Committee*). V momentě, kdy je dosaženo shody, výsledná dohoda musí být ratifikována Radou ministrů pomocí hlasování kvalifikovanou většinou (z angl. *Qualified Majority Voting*). (Bache, Ian et al. , 2015, str. 479; Woolcock, 2015, stránky 394-396) Evropský Parlament (EP) je stále více zapojen do společné obchodní politiky, zvláště po změnách, které představila *Lisabonská smlouva*. (El-Agraa, 2015, str. 143) EP ale nemá žádnou formální moc nad mandátem, který uděluje Komisi Rada. (Woolcock, 2015, str. 394)

Charakter společné obchodní politiky je dán povinnostmi EU vůči WTO. Ta spravuje od roku 1995 Všeobecnou dohodu o clech a obchodu (GATT, z angl. *General Agreement on Tariffs and Trade*). Základním principem WTO je doložka nejvyšších

výhod⁶, která znamená závazek členských států k nediskriminaci obchodu s ostatními členskými státy. (El-Agraa & Manchin, 2011, str. 383) Tato doložka v současnosti platí pro určité země. Pelkmans (2006, str. 271) uvádí skupinu těchto států: USA, Kanada, Japonsko, Austrálie, Nový Zéland, Jižní Korea, Singapur, Hong Kong a země, které nejsou členy WTO jako Rusko nebo Ukrajina.

Zatímco obchodní politika ES od konce 90. let podporovala multilateralismus prostřednictvím WTO, od roku 2006 se EU rozhodla upřednostnit bilaterální obchodní politiku pomocí dohod o volném obchodu (FTA, z angl. *Free Trade Agreement*) v reakci na neúspěch Katarského kola vyjednávání WTO (známé také pod angl. názvem *Doha Development Round*). (Bache, Ian et al. , 2015, str. 480; Woolcock, 2015, str. 402) Z toho vyplývá, že EU velmi často využívá Článek 24 GATT, který je také znám jako preferenční pyramida. Pyramida preferencí EU odráží její obchodní zájmy v mnoha regionech. Dohody s rozvíjejícími státy mají za cíl podpořit hospodářský vývoj dané země, zároveň je také kladen důraz na regionální integraci. (Pelkmans, 2006, str. 279)

Obchodní dohody, které EU uzavírá s různými aktéry, nejsou jednotné. Různí se v závislosti na hospodářské úrovni daného státu či partnera EU. V současnosti EU spolupracuje s množstvím partnerů, s některými na základě již zmíněné doložky nejvyšších výhod. Rozvojové země nepatřící do skupiny Afriky, Karibiku a Pacifiku (AKP) a nejméně rozvinuté země⁷ mají na evropský trh snazší přístup prostřednictvím tzv. *Generalized System of Preferences* (GSP), nebo-li unilaterálního systému preferencí. Obchod s touto skupinou států probíhá v režimu *Everything But Arms*, což znamená, že na evropském trhu mohou obchodovat bezcelně se vším kromě zbraní. Obchodní vztahy se zeměmi AKP jsou charakteristické kombinací obchodních preferencí a rozvojové pomoci. Nejbližší obchodní vztahy má EU se státy Evropského sdružení volného obchodu (EFTA, z angl. *European Free Trade Area*). Tři státy EFTA (Norsko, Island a Lichtenštejnsko) jsou zároveň členy Evropského hospodářského prostoru, jehož účelem je účast na vnitřním trhu EU, aniž by dané státy musely být

⁶ Doložka nejvyšších výhod je v literatuře často zmiňována pod angl. termínem *Most Favoured Nation treatment*.

⁷ Nejméně rozvinuté země jsou často referovány v literatuře pod zkratkou LDCs z angl. *least developed countries* dle klasifikace OSN.

členy EU. Čtvrtý členský stát EFTA, Švýcarsko, spolupracuje s EU v rámci bilaterálních dohod. (El-Agraa, 2011, stránky 403-405; Pelkmans, 2006, stránky 279-286)

2.2. Vývoj vztahů EU se zeměmi Andského společenství

Předchozí podkapitola představila společnou obchodní politiku EU, její fungování a komplexitu vnějších obchodních vztahů. Pro předkládanou diplomovou práci jsou důležité převážně vztahy se zeměmi Latinské Ameriky, konkrétně s Andským subregionem. Spolupráce s Latinskou Amerikou a Andským subregionem se však ne vždy vyvíjela v rámci společné obchodní politiky. Vzájemné vztahy byly součástí společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, zejména protože spolupráce zpočátku probíhala převážně na politické úrovni. Obchodní úroveň vztahů je důležitá v současnosti, kdy narůstá význam tohoto regionu pro obchodní spolupráci s EU. S ohledem na záměr představení komplexity vztahů s CAN nejsou v podkapitole opomenuty další oblasti vzájemné spolupráce. S cílem větší přehlednosti je tato podkapitola rozdělena do tří kratších částí. Nejprve jsou stručně shrnuty vztahy EU s Latinskou Amerikou, které jsou důležité pro vytvoření uceleného rámce, do kterého jsou poté zasazeny vztahy s Andským regionem. Pozornost je soustředěna nejprve na počátky spolupráce EU s Andským subregionem, třetí část podkapitoly je věnována vývoji vztahů EU-CAN po roce 2000 až do současnosti.

2.2.1. Vývoj vztahů EU se státy Latinské Ameriky

Již bylo zmíněno, že vzájemné politické vztahy obou regionů existovaly od 60. let. (Szegedy-Maszák, 2009) Spolupráce ES se státy Latinské Ameriky se prohloubila s přistoupením Portugalska a Španělska v roce 1986. (Arana, 2017; Bindi, 2010, str. 221; Cameron, 2007, str. 168) Vzájemné vztahy vzkvétaly v 80. a 90. letech minulého století převážně díky evropskému příspěví na mírovém řešení krize ve střední Americe. Od 90. let se spolupráce soustředí na oblast hospodářství a obchodu. (Cameron, 2007, str. 169; Szegedy-Maszák, 2009) Zároveň se od 90. let změnil přístup EU k Latinské Americe. S koncem studené války EU dostává prostor k vytvoření globální vize mezinárodních vztahů. V tomto období EK představila *Obecné zásady pro spolupráci s Asií a Latinskou Amerikou* (z angl. *Guidelines for*

Cooperations with the Developing Countries in Latin America and Asia). (Arana, 2017) Dokument soustředí pozornost do dvou oblastí. První je rozvojová pomoc nejchudším státům, druhou je hospodářská spolupráce se zeměmi s ekonomickým potenciálem. (Evropská komise, 1990) Strategie EU soustředící se pouze na Latinskou Ameriku byla představena v roce 1995. (Olano García, Cvitanic Oyarzo, & Hernán A., 2017; Szegedy-Maszák, 2009)

V současnosti je EU primárním poskytovatelem rozvojové pomoci a zároveň je také největším zahraničním investorem v regionu. (Cameron, 2007, str. 169) EU nabízí v subregionech Latinské Ameriky množství horizontálních programů, jako např. AL-INVEST na podporu malých a středních společností a další. Vzájemné vztahy EU a regionu Latinské Ameriky jsou založené na třech pilířích. Klíčové jsou hospodářská spolupráce, institucionalizovaný politický dialog a obchodní vztahy. Bilaterální vztah EU a zemí Latinské Ameriky byl posílen vznikem Rio Group. Jedná se o fórum států Latinské Ameriky a Karibiku vytvořené za účelem politické konzultace. (Bindi, 2010, stránky 220-222) Rio Group se přeměnila v Společenství zemí Latinské Ameriky a Karibiku (CELAC) v roce 2011. Cílem vytvoření CELAC bylo zajistit jednotného partnera pro regionální vyjednávání s ostatními regionálními organizacemi, tedy také s EU. (Luengo-Cabrera, 2015) Závazek EU vůči CELAC kombinuje různé úrovně spolupráce – regionální, subregionální a bilaterální. Ty se vzájemně doplňují a prohlubují. (Evropská služba pro vnější činnost, 2021a)

Svým institucionálním uspořádáním je EU předlohou pro subregionální organizace napříč Latinskou Amerikou, i vzhledem ke koloniální tradici obou regionů. S respektem k subregionům Latinské Ameriky a Karibiku EU soustředí své aktivity na jednotlivé obchodní bloky, mezi které kromě CAN patří také MERCOSUR⁸, region střední Ameriky a oblast Karibiku. Dva státy, Mexiko a Chile, nejsou členy žádného regionálního uskupení. EU s nimi tedy uzavřela individuální obchodní dohody.

⁸ MERCOSUR (ze špan. *Mercado Común del Sur*) je zónou volného obchodu sdružující Argentinu, Brazílii, Paraguay a Uruguay. Členství Venezuely bylo pozastaveno v roce 2016. (Arana, 2017)

Dominikánská Republika a Haiti se staly členy AKP skupiny států, díky čemuž dostávají rozvojovou pomoc v rámci *Dohody z Cotonou*⁹. (Bindi, 2010, str. 222)

2.2.2. Počátky spolupráce EU a zemí Andského společenství

Kořeny CAN jsou v Andském paktu, který byl poprvé diskutován v roce 1966. Vznik tohoto společenství byl motivován potřebou regionální hospodářské integrace Andských států. (Álvarez & Guerra-Barón, 2013; Meissner, 2019) Andský pakt vznikl v roce 1969 podpisem Dohody v Cartageně, v Kolumbii. Institucionální rámec zrcadlí model EU. (Bindi, 2010, str. 222; Szegedy-Maszák, 2009) V roce 1996 se z Andského paktu stalo Andské společenství pěti států: Bolívie, Ekvádoru, Kolumbie, Peru a Venezuely. (Meissner, 2019) V roce 2006 Venezuela opustila z CAN a stala se členem MERCOSUR. (Álvarez & Guerra-Barón, 2013; Cruz, 2007)

CAN je neúplnou celní unií. Neúplnou protože aplikuje společné zahraniční clo ve čtyřech úrovních na velkou část produktů. Zároveň ale probíhá harmonizace celních režimů obou regionů, jejímž následkem je přístup na andský trh snazší pro evropský export. (Cruz, 2007) Pro andské země byl nástrojem pro přístup na trh EU dlouhodobě systém *GSP-Drugs*. Aplikací principu sdílené odpovědnosti EU garantovala CAN unilaterální přístup na svůj trh od roku 1991 s podmínkou speciální podpory v celosvětovém boji s drogami. (Tizón, 2005)

Na základě společných dohod lze identifikovat 4 dimenze vzájemných vztahů EU-CAN. Jsou jimi obchod, rozvojová spolupráce, bezpečnost a politické hodnoty. (Cruz, 2007) První dohoda o spolupráci mezi CAN a EU byla podepsána v roce 1983. Pozornost byla soustředěna na ekonomické vztahy a rozvojovou pomoc, zároveň tato dohoda představila podporu pro regionální integraci států CAN. (Szegedy-Maszák, 2009; Tizón, 2005) V roce 1993 v kontextu rozvíjející se interregionální spolupráce podepsali EU a CAN *Rámcovou dohodu o spolupráci* založenou na respektu

⁹ *Dohoda z Cotonou* je pokračováním *Úmluv z Lomé* (pokrývaly vztahy mezi ES a bývalými koloniemi mezi lety 1975-2000). Dohoda platí od roku 2000 a je nejkomplexnější dohodou mezi EU a rozvojovým světem, pokrývá vztahy s 78 zeměmi. Dohoda má tři pilíře, a to rozvojovou pomoc, obchod a politický dialog. Dohoda umožňuje reciproční obchodní výměnu, což v důsledku vede k větší míře uzavírání FTAs. (Fejerskov, 2013)

demokracie a lidských práv. Tato dohoda nezahrnovala politický dialog, místo toho se soustředila na spolupráci ve třech oblastech, a to ve vědě a technologii, spolupráci průmyslovou a obchodní. (Cruz, 2007; Tizón, 2005) V 90. letech byly také položeny základy dialogu v oblasti nedovolených drog. Spolupráce v této oblasti mezi státy EU a CAN je na základě principu sdílené odpovědnosti obou regionů, jak již bylo zmíněno. Vzájemná spolupráce byla formálně potvrzena bilaterálními dohodami a regionální *Dohodou o spolupráci a technické asistenci v boji proti nelegálnímu obchodu s drogami v Andském regionu* v roce 1998. (Szegedy-Maszák, 2009)

EU a CAN sdílí kulturní hodnoty a politické ideje. Demokracie, multipartismus, právní stát, respekt k lidským právům a životnímu prostředí jsou společné cíle obou regionálních celků, stejně tak jako multilateralismus jako nejvhodnější prostředek k řešení globálních problémů. Setkání v rámci politického dialogu probíhají během evropsko-latinskoamerických summitů EU s CELAC, zároveň také probíhají paralelní schůzky při Valném shromáždění OSN a také jednotlivé schůzky na ministerské úrovni. Dialog s EU je základním elementem společné vnější politiky CAN. Z tohoto důvodu byla institucionalizace vzájemných vztahů velmi důležitou. (Cruz, 2007) Tento politický dialog byl institucionalizován v *Římské deklaraci* v roce 1996. (El-Agraa, 2011, str. 409)

2.2.3. Spolupráce se státy Andského společenství v současnosti

V návaznosti na podpis *Římské deklarace* a bilaterální schůzky, které proběhly poté, CAN vyjádřila zájem o asociační dohodu s EU. Ale EU nejevila zájem o hlubší obchodní spolupráci s CAN. Její pozornost byla soustředěna na uzavření obchodních dohod s MERCOSUR a Mexikem, které byly dokončeny v roce 2002. CAN se však podařilo na setkání EU-CELAC v roce 2002 získat vyjádření zájmu EU o asociační dohodu v budoucnu. (Szegedy-Maszák, 2009) Původní podmínkou EU pro vyjednávání této hlubší spolupráce však byla větší hospodářská integrace andských států. Následně v roce 2007 se EU rozhodla od této podmínky upustit. Důvodem obratu evropské politiky se zdá být větší zapojení USA a Číny v Andském regionu. (Meissner, 2019)

Kompromisem bylo nejprve vyjednat novou politickou kooperační dohodu a poté se soustředit na vyjednávání obchodní dohody podle aktuálně platných pravidel

WTO. (Szegegy-Maszák, 2009) V roce 2003 se EU a CAN dohodli na politickém dialogu podpisem *Dohody o politickém dialogu a spolupráci*. Tato dohoda nahradila předchozí dohodu a pokrývá evropsko-andské vztahy v současnosti. (Cruz, 2007; Tizón, 2005) Zároveň je tato dohoda klíčová pro bilaterální spolupráci EU a Kolumbie. (Vranckx, 2005) Komplexní FTA s celým Andským regionem byla původním cílem EU. (Meissner, 2019) Hlavním důvodem k jednání s celým společenstvím byla podpora regionální integrace se záměrem udržení politické stability, ochrany demokracie a lidských práv. (Szegegy-Maszák, 2009) Během vyjednávání se však ukázalo, že tento ambiciózní cíl nebude naplněn, EU tedy jednostranně opustila jednání. Obchodní témata se stala předmětem individuálních bilaterálních jednání s jednotlivými členy CAN. (Meissner, 2019)

Po obratu k asymetrickému bilateralismu – neboli vyjednávání komplexní FTA s cílem ochrany evropské hospodářské síly – EU započala jednání FTA s Ekvádorem, Kolumbií a Peru v roce 2009. Ekvádor se rozhodl tato jednání nedlouho poté opustit, Kolumbie a Peru se však rozhodly pokračovat. Prostřednictvím obratu k vyjednávání s jednotlivými státy CAN si EU zajistila uzavření dohody, která maximalizuje její obchodní výhody. V roce 2012 EU podepsala s těmito státy FTA. (Meissner, 2019; Szegegy-Maszák, 2009) Ekvádor podepsal protokol, kterým se připojuje k FTA s Kolumbií a Peru v roce 2016. (Novotná, 2017) Bolívie se jednání o FTA neúčastnila z důvodu konfliktních politických názorů levicového prezidenta Eva Moralese. (Szegegy-Maszák, 2009) Bolívie však stále může k uzavřené FTA přistoupit. V současnosti obchodní vztahy s touto zemí probíhají v rámci GSP+¹⁰. (Evropská komise, 2021b)

Jak ukázala tato kapitola, EU je hlavní světovou obchodní silou a zároveň také zdrojem rozvojové pomoci a investic. Její společná obchodní politika je velmi rozsáhlá a zahrnuje vnější vztahy s celým světem. Vztahy EU s Latinskou Amerikou mají dlouhou historii. Vzkvétaly od konce 80. let a v průběhu 90. let. Spolupráce s Andským subregionem probíhá v rámci vztahů EU a regionu Latinské Ameriky,

¹⁰ GSP+ je systém všeobecných celních preferencí uplatňovaný EU od roku 2005 v souvislosti se zpochybňováním systému *GSP-Drugs* ze strany WTO. (Cruz, 2007; Tizón, 2005) GSP+ zaručuje bezcolní přístup 90 % andského exportu na evropský trh, od roku 2005 je uplatňován nejenom pro CAN, ale také LDCs. (Szegegy-Maszák, 2009)

konkrétně v rámci spolupráce EU s CELAC. EU a CAN sdílí společné hodnoty jak politické, tak ekonomické. Pro politickou oblast je v současnosti důležitá zejména podpora demokracie a lidských práv napříč všemi státy obou regionů. Obchodní vztahy jsou v současnosti na velmi dobré úrovni, bilaterální obchod je zaručen FTA.

V rámci CAN se předkládaná diplomová práce zaměří v následujících třech kapitolách na spolupráci EU s Kolumbií s cílem zodpovězení výzkumných otázek. Se stejným účelem bude partnerství EU a Kolumbie zasazeno do kontextu obchodní politiky a vzájemné vztahy budou srovnány s vývojem s Andským subregionem. Následující kapitoly se budou soustředit nejprve na politickou a diplomatickou oblast vztahů. Následně se bude předkládaná práce také věnovat vztahům v obchodní rovině, rozvojové spolupráci a boji proti nelegálnímu obchodu s drogami.

3. Vývoj vztahů EU a Kolumbie

Kolumbijská republika je bývalou španělskou kolonií, která se osamostatnila na počátku 19. století. Současná Kolumbijská republika vznikla s první ústavou v roce 1886. (Open Society Foundations, 2017) Kolumbie je nejstarší demokracií v Latinské Americe. (Arcos Molas, 2015) Počátky vztahů ES s Latinskou Amerikou lze spatřit v 80. letech, kdy se ES společně se skupinou Contadora¹¹ rozhodla zaujmout roli mediátora při řešení konfliktů ve Střední Americe. Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, s přistoupením Španělska a Portugalska do ES v 80. letech se prohlubují vzájemné vztahy se státy Latinské Ameriky, což se týká také Kolumbie. Vzájemné vztahy EU a Kolumbie mají dlouhou tradici a jsou poznamenány převážně ozbrojeným konfliktem a nelegálním obchodem s drogami. (Duarte García, 2012) Byly udržovány v rámci upřednostnění kompromisního řešení konfliktu, který je chápán jako výsledek dlouhodobé chudoby a nerovností ve společnosti. Vzájemné vztahy se vyvíjely v souladu se strategií EU preferující rozvojovou pomoc, která přispívá k rovnoprávnosti v konkrétní zemi, posiluje demokracii a lidská práva. (Lillo González & Santamaría García, 2009)

Třetí kapitola předkládané práce je zároveň první analytickou kapitolou. Tato kapitola představuje historický vývoj vzájemných vztahů ES/EU a Kolumbie. Záměrem je odhalit motivaci obou stran k navázání kontaktů a jejich následnému prohlubování. Vzájemné vztahy EU a Kolumbie jsou představeny ve třech podkapitolách, které časově odpovídají vládám jednotlivých kolumbijských prezidentů. Pozice ES a později EU ke Kolumbii se vyvíjela s ohledem na strategické cíle jednotlivých vlád.

Nejprve je v první podkapitole představen kolumbijský konflikt a počátky vzájemných vztahů. S ohledem na primární záměr této diplomové práce – vztahy EU a Kolumbie, nejsou vnitřní ozbrojený konflikt a jeho dynamika představovány podrobně. Nicméně ozbrojený konflikt a jeho mírové řešení byly a stále jsou předmětem vzájemných vztahů, proto je konflikt stručně nastíněn. Druhá a třetí

¹¹ Contadora skupina vznikla v 80. letech. Jednalo se o skupinu tvořenou Mexikem, Kolumbií, Panamou a Venezuelou. Tato skupina se poprvé sešla v lednu roku 1983 na ostrově Contadora v Panamském zálivu. Cílem setkávání této skupiny bylo nalézt mírově řešení středoamerické krize. (Durán, 1984)

podkapitola se věnují vzájemným vztahům a jejich hlavním milníkům v obdobích od roku 1998 do roku 2016. Druhá podkapitola kopíruje období prezidentů Andrése Pastrany Aranga (1998-2002) a Álvara Uribeho Véleze (2002-2010), za jejichž vlád došlo k ochladnutí vzájemných vztahů. Třetí podkapitola popisuje spolupráci EU a Kolumbie od počátku prezidentského období Juana Manuela Santose Calderóna do roku 2016. Rok 2016 je vybrán z důvodu podpisu mírové dohody mezi kolumbijskou vládou a Revolučními ozbrojenými silami Kolumbie (FARC, ze špan. *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*). Tato kapitola se věnuje vztahům EU a Kolumbie na diplomatické a politické úrovni. Jednotlivé oblasti vzájemné spolupráce jsou podrobněji zkoumány ve čtvrté kapitole předkládané práce. Zároveň se tato kapitola nevěnuje vztahům po roce 2016 do současnosti, k tomu slouží pátá, poslední kapitola práce.

3.1. Kolumbijský konflikt a počátky vzájemných vztahů

Kolumbijský vnitřní konflikt je nejdelším konfliktem v západním světě. (Agudelo Taborda & Riccardi, 2019) Politická nestabilita v Kolumbii započala v 20. letech 20. století zintenzivněním rozbrojů mezi vlastníky půdy a příznivci industrializace. Politické spektrum se rozdělilo na liberály a konzervativce. Ve 40. letech získala na síle komunistická strana, která se později v prezidentských volbách v roce 1946 aliančně spojila s liberály. V roce 1948 byl zavražděn socialistický vůdce liberálů Jorge Eliécer Gaitán. Vzhledem k tomu, že politické násilnosti se již poté nikdy neuklidnily, je tato vražda některými považována za počátek konfliktu. V 60. letech se v Kolumbii objevily komunistické guerilly¹², nejznámější jsou FARC a dále pak také Národní osvobozenecská armáda (ELN, ze špan. *Ejército de Liberación Nacional*) a pravicová skupina M-19. Během 70. let

¹² Guerilla je termín pocházející ze španělštiny. Dle Slovníku spisovné češtiny se jedná o „malý vojenský oddíl partyzánský.“ Tento termín se zároveň také používá pro „drobnou lidovou válku, vedenou malými partyzánskými oddíly.“ (Pozn. autorky, převzato z <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledaj=Hledat&heslo=guerilla&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>)

konflikt také ovlivnily pravicové polovojenské skupiny a drogové kartely, nejznámější jsou kartely z Medellínu a Cali. (Castilla, 2018)

Kolumbijská politika míru spojená od 80. let s reformou politického režimu byla upřesněna v roce 1991 novou ústavou. Ta se pokusila změnit nerovnost a násilí ve společnosti, zároveň také posílit právní stát a vést k vytváření nezávislých organizací na regionální a lokální úrovni. (Lillo González & Santamaría García, 2009) Změny v mezinárodním prostředí na konci studené války přinesly důležité změny dynamiky kolumbijského konfliktu. (Agudelo Taborda & Riccardi, 2019) S kolapsem Sovětského Svazu klesla podpora komunistickým skupinám v Kolumbii. (Castilla, 2018) Vnitřní ozbrojený konflikt byl považován za čistě vnitřní záležitost Kolumbie déle než 30 let. S ohledem na zřejmé porušování lidských práv si kolumbijský konflikt od 90. let postupně získával mezinárodní pozornost. Důkazem jsou mírová jednání na zahraničním území. V tomto novém prostředí od roku 1998 s prezidentským Andrése Pastrany Aranga se jasně formuloval koncept mírové diplomacie v programu zahraniční politiky Kolumbie. (Agudelo Taborda & Riccardi, 2019)

Ačkoliv má Kolumbie s Evropou dlouhou historickou a kulturní tradici, vztahy s ní dříve nebyly pro ES prioritou. Vzájemné vztahy však nebyly klíčové ani pro jednoho z aktérů. Z kolumbijské strany se jedná o strukturální slabost opřenou o neznalost ES a jejích členů, nedostatek zájmu o její fungování a zároveň také slabé strategické plánování zahraniční politiky v porovnání s politikou vzhledem k USA. V tomto smyslu se chyby vztahují také na vnímání ES jako nedůležitého partnera Kolumbie. Ze strany ES byly dlouhodobě vztahy s regionem Latinské Ameriky opomíjené. Z pyramidy preferencí EU zmiňované v druhé kapitole této práce vyplývá, že na počátku 21. století byly vztahy s Kolumbií až v páté úrovni preferencí za USA, státy EFTA, státy východní Evropy, regionem Středozeří a Afriky. (FES, 2004) Mezi členskými státy ES udržovaly vztahy s Kolumbií jen některé, převážně Španělsko. (Bodemer, 2019) Pohled zahraniční politiky EU se liší od amerického. EU upřednostňuje pacifismus prostřednictvím spolupráce a nástrojů rozvojové pomoci se zaměřením se na příčiny vnitřního konfliktu v Kolumbii. Na druhou stranu USA se staví na stranu použití vojenské síly s cílem zničení povstaleckých skupin. (FES, 2004)

Zahraniční politika Kolumbie se dá vysvětlit na základě jejích dvou principů. Prvním je prioritou vztahů s USA, druhým pak vztahy se sousedními zeměmi, které jsou jí kulturně mnohem blíže. V průběhu velké části 20. století kolumbijské vlády upřednostňovaly spolupráci s USA, sbližování s ostatními aktéry nebylo důležité. V tomto smyslu vztahy s členy ES v období jeho vzniku nebyly rozvíjeny. (FES, 2004) Na počátku 90. let vzájemné vztahy tedy čelily dvěma překážkám. První překážku tvořila nízká strategická pozice andského regionu v programu ES. Důvodem pro to byl fakt, že Latinská Amerika byla v Evropě považována jako vlivová oblast USA. (Moreno, 2009) Druhou překážkou pak je různorodost zájmů uvnitř ES. Dohoda politických aktérů ES ohledně Kolumbie byla kvůli těmto rozdílným názorům velmi složitá. (Bodemer, 2019; Vranckx, 2005)

Pokroky ve vzájemné spolupráci motivovaly EK k otevření diplomatické Delegace pro Kolumbii a Ekvádor v Bogotě v roce 1993. (Lillo González & Santamaría García, 2009) EK a jednotlivé členské státy EU podporovaly Kolumbii prostřednictvím multilaterálních agentur, humanitárních programů či univerzitních partnerství. Podpora se každým rokem zvyšovala a Kolumbii byla věnována speciální pozornost jako hlavní oblasti operací Úřadu humanitární pomoci ES v Jižní Americe. (Vranckx, 2005)

3.2. Hlavní milníky vzájemných vztahů mezi roky 1998 a 2010

Zahraniční politika se během vlády prezidenta Andrése Pastrany Aranga (1998-2002) soustředila na internacionalizaci mírového jednání s FARC. Cílem bylo získat politickou a finanční podporu mezinárodního společenství pro vznik základu postkonfliktní rekonstrukce na základě *Plan Colombia*. (Arcos Molas, 2021; Moreno, 2009) *Plan Colombia* byl iniciován ze strany USA. Organizace Spojených Národů (OSN) a EU také nabídly Kolumbii svou pomoc ve formě hospodářské a humanitární asistence. (Paul, Clarke, & Serena, 2014) Cílem iniciativy bylo řešení různých sociálních, politických a hospodářských témat. Iniciativa by se zjednodušeně dala charakterizovat svými dvěma liniemi. První jsou mírová jednání s guerillami, která měla být doplněna o řadu reforem, a druhou linií je zmírnění nelegálního obchodu s drogami. USA však upřednostňovaly vojenské řešení obchodu s drogami a reformy nechávaly stranou. (Oehme, 2010) V důsledku tedy byla tato iniciativa

vnímána jako další v řadě politiky intervencí USA v Latinské Americe po intervencích ve Střední Americe. (Petras, 2000)

Plan Colombia byl EU vnímán jako vojenská snaha USA s nebezpečným potenciálem přelítí vojenského konfliktu do sousedních států. Jako takový byla jeho podpora EP zamítnuta. S cílem vyjádření podpory kolumbijskému obyvatelstvu však EU financovala projekty na sociální a hospodářskou asistenci. (Roy, 2001) *Plan Colombia* byl kritiky popisován jako plán vlády USA na vojenskou eliminaci guerill a potlačení venkovských komunit, které je podporují. (Petras, 2000) USA byly obviňovány z prosazování svých vlastních zájmů na úkor kolumbijských obyvatel, kteří byli často automaticky vnímáni jako potenciální teroristé. (Gehring & Koch, 2016) Vláda USA tuto iniciativu naopak popisovala jako pokus o vymýcení drogové produkce, která probíhá zejména v oblastech pod kontrolou povstaleckých skupin. (Petras, 2000)

Kritika Pastranovy iniciativy se v EU opírala mimo jiné o *Agendu 2000* publikovanou EK, která stanoví že EU „*musí zvýšit svůj vliv v mezinárodním prostředí, podpořit hodnoty jako je mír a bezpečnost, demokracie a lidská práva, zabezpečit rozvojovou pomoc, (...) předcházet značným škodám na životním prostředí a zajistit udržitelný rozvoj.*“ (Evropská komise, 2000) Vypalování plantáží koky za použití chemikálií bylo EU a některými kolumbijskými experty chápáno jako kontaminující a ohrožující kolumbijskou přírodu a biologickou rozmanitost. Nadto se farmáři, kterým byly plantáže koky vypáleny, ocitali bez možnosti jiného výtěžku a uchýlovali se tak k dalšímu kácení tropického lesa, aby kompenzovali ušlé zisky. (Vranckx, 2005)

Poté co EP odmítl evropskou podporu *Plan Colombia*, navrhla EU nové řešení kolumbijského konfliktu ve formě tzv. Mírových laboratoří¹³. Jednalo se o pomoc s administrativně-soudními reformami a také v boji s chudobou a nucenými vysídleními. EU dále plánovala Kolumbii poskytnout technickou a hospodářskou asistenci. EK v souladu s rozhodnutím EU také odsoudila *Plan Colombia*. (Lillo González & Santamaría García, 2009; Roy, 2001) Mírové laboratoře se staly základem politiky mírového řešení kolumbijského konfliktu představeného EU. Cílem laboratoří

¹³ Mírové laboratoře jsou v literatuře nejčastěji zmiňovány pod svým španělským překladem *Laboratorios de Paz*. (pozn. autorky)

bylo zajistit politicky vyjednané řešení konfliktu. Centrálními komponenty této strategie EU byly rozvojová pomoc a mír. Kromě toho bylo jejím záměrem řešení vysoké míry násilí, které ovlivňovalo převážně civilní obyvatele, nárůst chudoby a vyloučení. Tato strategie byla založena na předpokladu, že mír je vícerozměrový. Aby tedy takový mír byl udržitelný, musí mít sociální, hospodářské, politické a kulturní rozměry. (Barreto Henriques, 2007)

Můžeme tedy konstatovat, že cílem těchto laboratoří bylo řešit příčiny kolumbijského konfliktu. (Bodemer, 2019) Pozice EU ke kolumbijskému vnitřnímu konfliktu se dá charakterizovat jako dlouhodobé řešení strukturálních problémů. (Pastrana Buelvas & Aponte Castro, 2006) S ohledem na vývoj v Kolumbii se EU zapojila do mezinárodní snahy o mírové řešení konfliktu prostřednictvím Podporné skupiny mírového procesu. Tato skupina na svých prvních schůzkách deklarovala, že neexistuje alternativa k mírovému jednání a doporučila přijetí strukturálních politik ke snížení nerovností v kolumbijské společnosti. Na konferenci v roce 2001 poté vznikla Skupina 24 (G-24). EU v souladu s prohlášeními G-24 posílila svou podporu obrany lidských práv, hlavně podporu obětem konfliktu a občanské společnosti. (Lillo González & Santamaría García, 2009)

Vzhledem k rozdílným postojům EU a USA k řešení kolumbijského konfliktu nepřekvapí, že během vlády prezidenta Álvaro Uribe Véleze (2002-2010) byl přístup evropské zahraniční politiky směrem ke Kolumbii velmi omezený. (Bodemer, 2019; Duarte García, 2012) Po zvolení Uribeho do prezidentského úřadu bylo jasné, že se vztahy s EU zhorší. Uribe již během své kampaně dával jasně najevo svůj odlišný názor na vyjednávání s guerillami oproti svému předchůdci. (FES, 2004) Cílem Uribeho vlády bylo upřednostnění vnitřního boje proti terorismu a drogám. Jeho zahraniční politika se orientovala převážně na USA. (Duarte García, 2012)

Prezident Álvaro Uribe Vélez po převzetí vlády v roce 2002 představil svou strategii řešení kolumbijského konfliktu – *Obrannou a demokratickou bezpečnostní politiku*. Jeho administrativa se zaměřila na rozšíření státní kontroly nad národním územím a ochranu obyvatel. Aby mohla tohoto cíle dosáhnout, bylo zapotřebí omezit nelegální obchod s drogami a ilegální ozbrojené skupiny, snížit násilí a získat státní svrchovanost. (Oehme, 2010) Důvodem pro slabé vzájemné vztahy je vnímání EU ze strany Uribeho administrativy. Protože EU nebyla vnímána jako důležitý aktér

mezinárodních vztahů, nebyly vzájemné vztahy v politické oblasti kultivovány. Uribeho administrativa se soustředila převážně na podporu vzájemných obchodních vztahů. (FES, 2004)

Vlivem lobby španělské vlády, EU částečně změnila svou pozici a v roce 2002 umístila FARC na seznam teroristických organizací, v roce 2004 byla přidána také ELN. (Bodemer, 2019) EU se v roce 2003 připojila k *Londýnskému prohlášení G-24*, které mimo jiné odsuzovalo ústavní reformu. Ta byla vnímána jako další ohrožení lidských práv. Na dalším setkání G-24 v roce 2005 v kolumbijské Cartageně Uribe přislíbil spolupráci s EU na nevojenském řešení konfliktu. (Lillo González & Santamaría García, 2009) Závěrem setkání Rady ministrů EU v roce 2005, členské státy opět vyjádřili ochotu spolupracovat s kolumbijskou vládou za podmínek nevojenského řešení konfliktu. (Bodemer, 2019; Lillo González & Santamaría García, 2009)

Situace v Kolumbii se začala měnit v roce 2007. Mezi roky 2007 a 2011 Kolumbijské ozbrojené síly citelně oslabily pozice FARC, ELN a dalších skupin. Zároveň probíhala výstavba a obnova důležité infrastruktury. (Pinzón, 2016) Na to reagovala také EU. Poučení z Mírových laboratoří využila EU v *Regionálním programovém dokumentu pro Latinskou Ameriku 2007-2013*. Tento dokument nastínil plán mezinárodní strategické spolupráce. Záměrem EU bylo vytvoření alternativy mírového řešení k oficiální strategii Kolumbie. (Bodemer, 2019) EU také představila *Strategický dokument pro Kolumbii 2007-2013*, ve kterém se soustředí na nevojenské řešení konfliktu prostřednictvím svých základních principů. (Pastrana Buelvas & Aponte Castro, 2006)

3.3. Vzájemné vztahy po roce 2010 do roku 2016

Uribeho vláda dosáhla svého cíle oslabení FARC a dalších polovojenských a guerillových skupin. Tím se zvýšila vládní kontrola nad státním územím. Tento úspěch byl prvním krokem ke zlepšení hospodářské a bezpečnostní situace v zemi. (Gehring & Koch, 2016) Zvolení Juana Manuela Santose do prezidentského úřadu v roce 2010 usnadnilo kompromis EU a Kolumbie ohledně řešení konfliktu. Nový prezident již od svého zvolení do úřadu zdůrazňoval odstup od politiky zaměřené na USA a zájem o jiné scénáře mírového řešení. Jeho strategie ukončila vnímání EU jako

pouhého zdroje humanitární a rozvojové pomoci, EU byla nově brána jako politický partner a podporovatel kolumbijského přání vstupu do Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. (OECD, z angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*). (Bodemer, 2019)

Zahraniční politika prezidenta Santose se vyznačuje změnou. Jeho prioritou bylo posílit bilaterální vztahy se zeměmi, které byly opomíjeny. (Gehring & Koch, 2016) Před svým zvolením do úřadu Santos cestoval po Evropě a sbíral podporu pro svůj mandát. Příkladem může být setkání s Angelou Merkel, na kterém se zajímal o německou politiku ochrany životního prostředí. Santos dále také posiloval vztahy se zeměmi v Andském regionu, konkrétně se jednalo o normalizaci vztahů s Ekvádorem a Venezuelou prostřednictvím posílené kontroly hranic a aktivní účasti v regionálních organizacích. (Duarte García, 2012) Časopis TIME označil politiku prezidenta Santose za velmi úspěšnou, Kolumbie je popisována jako narůstající velmoc. (Padgett & Otis, 2012) S rozšířením zahraniční politiky prezidenta Santose si obě strany uvědomily možnosti spolupráce nad rámec mírového procesu v oblasti obchodu nebo rozvojové spolupráce. (Bodemer, 2019)

Dalším krokem prohloubení vzájemných vztahů ze strany EU je technická a finanční podpora Zákonu o restitucích pozemků a na pomoc obětem konfliktu. (Bodemer, 2019) Tento zákon představila kolumbijská vláda v roce 2011. (Arcos Molas, 2015) Následně v roce 2012 Santosova vláda oznámila, že FARC oficiálně souhlasilo s vyjednáváním míru. Mírová jednání byla založena na pětibodovém programu, který obsahoval pozemkovou reformu, politické zapojení, nelegální obchod s drogami, práva obětí konfliktu a konec vnitřního ozbrojeného konfliktu samotného. Mírová jednání probíhala v Havaně. (Pinzón, 2016) Větší pozornost mírovým jednáním a roli EU bude věnovat pátá kapitola.

Během Santosova prezidentského období Kolumbie sdílela s EU přesvědčení, že reprezentativní demokracie, otevřený regionalismus, volný obchod a aktivní začlenění na mezinárodní trh jsou nejlepším základem dlouhodobého rozvoje. Od roku 2015 byl *Strategický dokument pro Kolumbii* nahrazen *Víceletým orientačním programem* jako základ programu EU založeného na začlenění politik s národními plány rozvoje. (Bodemer, 2019) Zároveň byla během Santosova prezidentského období uzavřena FTA s EU, což zdůrazňuje narůstající vliv EU v Kolumbii. (Gehring

& Koch, 2016) Prohloubení vzájemných vztahů v obchodních i dalších oblastech bude věnováno více pozornosti ve čtvrté kapitole.

Vzájemná spolupráce EU a Kolumbie se dlouhodobě soustředí na řešení kauzálních příčin a následků kolumbijského konfliktu. EU investovala 1,5 miliardy eur do aktivit na podporu mírového řešení v průběhu 15 let vzájemné spolupráce. V období 2007-2013 se EU soustředila převážně na projekty venkovského rozvoje, podporu regionální soutěže a lidských práv. V následujícím programu spolupráce v letech 2014-2017 se pomoc navíc soustředila také na posílení přítomnosti státu v periferních regionech a na překonání konfliktu. (Castilla, 2018)

Ve třetí kapitole byly shrnuty vzájemné vztahy EU a Kolumbie v politické a diplomatické rovině. Vzájemná spolupráce je dlouhodobá i díky faktu, že Kolumbie byla španělskou kolonií, a tudíž si vždy udržovala kontakty se Španělskem. V této kapitole jsme mohli pozorovat prohloubení vzájemných vztahů, které probíhalo od konce studené války. První podkapitola popisovala počátky vzájemných vztahů a kolumbijský vnitřní konflikt, jelikož vzájemná spolupráce se tomuto tématu věnuje velmi intenzivně. EU dlouhodobě prosazuje mírové řešení vnitřního kolumbijského konfliktu založené na principech ochrany lidských práv. Vzájemná spolupráce je však poznamenána častým upřednostněním strategií USA, které preferují vojenské potlačení guerillových skupin, což EU odsuzuje. V důsledku docházelo k ochlazení vzájemných vztahů v obdobích vojenského zapojení USA. Následující podkapitola se soustředí na milníky vzájemné spolupráce mezi roky 1998-2010, které se vyznačují omezenými kontakty. Na konci tohoto období došlo k obratu v důsledku oslabení polovojenských a guerillových skupin. Třetí podkapitola shrnuje prohloubení vzájemné spolupráce v počátcích prezidentského období Juana Manuela Santose Calderóna. Díky pokrokům, kterých dosáhla Santosova vláda ve vyjednávání s FARC, byla v roce 2016 podepsána Mírová dohoda.

4. Oblasti spolupráce EU a Kolumbie

Obsah předchozí kapitoly předkládané diplomové práce naznačil komplexitu vzájemných vztahů EU a Kolumbie. Součástí vzájemné spolupráce je celá řada oblastí od obchodu po kulturní výměnu. Hlavní náplní vzájemných vztahů je obchodní spolupráce. Nejedná se pouze o obchod se zbožím, ale také se službami. Souvisejícími tématy jsou liberalizace obchodu a přímé zahraniční investice (FDI). S ohledem na historický vývoj vzájemných vztahů dlouhodobě tvoří součást vzájemných vztahů také rozvojová spolupráce a boj proti nelegálnímu obchodu s drogami. Spolupráce EU a Kolumbie dále pokrývá množství dalších oblastí, vzhledem k rozsahu předkládané práce ale není možné se věnovat všem.

Vztahy mezi EU a Kolumbií se vyvíjí v různých sférách. Na bilaterální úrovni se jedná o vztahy mezi vládou a ostatními institucemi Kolumbie s institucemi EU. Co se týká multilaterální úrovně, můžeme mluvit o spolupráci v rámci smluv podepsaných Kolumbií na jedné straně a mezinárodními organizacemi na straně druhé, jako např. Organizace Amerických Států, CAN nebo WTO. Na obou úrovních jsou vzájemné vztahy, ať už ekonomické či politické, nebo vztahy se skupinou států týkající se rozvojové pomoci, provázané s kolumbijským konfliktem, který se postupem času proměnil v boj proti drogám, jak autorka zmiňuje v třetí kapitole předkládané práce. (FES, 2004; Lillo González & Santamaría García, 2009)

Čtvrtá kapitola předkládané diplomové práce se věnuje různým oblastem spolupráce EU a jejích členských států s Kolumbií. Záměrem je určit možné výhody plynoucí z partnerství EU a Kolumbie. Tyto výhody mohou být chápány jako možné zdroje motivace pro postupné prohlubování vzájemné spolupráce do dalších oblastí v budoucnu. Ze strany EU jsou výhody, které její partneři získávají ze vzájemné spolupráce, zároveň možnými zdroji její *soft power*. Obsah této kapitoly je rozdělen do dvou částí. Již bylo zmíněno, že obchodní výměna je hlavním tématem vzájemné spolupráce, proto bude první podkapitola věnována právě obchodním vztahům. Druhá podkapitola se věnuje analýze dalších částí vzájemné spolupráce EU a Kolumbie. Hlavním tématem je rozvojová politika EU vůči Kolumbii a spolupráce v potlačování nelegálního obchodu s drogami.

4.1. Obchodní vztahy EU a Kolumbie

EU je největším obchodním uskupením na světě. Jak již bylo zmíněno v druhé kapitole této diplomové práce, společná obchodní politika je výlučnou pravomocí EU, k čemuž patří také obchod se zbožím a se službami, dále obchodní aspekty duševního vlastnictví a FDI. Kolumbie je hlavním obchodním partnerem EU v rámci CAN, EU je druhým největším obchodním partnerem Kolumbie a hlavním zdrojem FDI v zemi. (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b; Delegation EU v Kolumbii, 2018)

Význam obchodní spolupráce pro vzájemné vztahy je velký. Podpora obchodu je jednou z klíčových oblastí spolupráce, jak již naznačily předchozí kapitoly. První část čtvrté kapitoly se zaměří na obchodní spolupráci mezi EU a Kolumbií. Záměrem je přiblížit historický vývoj obchodních vztahů a následně klíčové oblasti obchodní spolupráce, proto je tato podkapitola rozdělena na dvě tomu odpovídající části. Vývoj obchodních vztahů je orámován rokem 2013 z důvodu vstoupení v platnost FTA mezi členskými státy EU na jedné straně a Kolumbií a Peru na straně druhé. Obchodním vztahům v kontextu FTA je pak věnována pozornost v páté kapitole práce.

4.1.1. Historický vývoj obchodních vztahů do roku 2013

Kolumbijská vláda reformovala svou hospodářskou politiku schválením *Programu modernizace a industrializace* v roce 1991. Cílem byla postupná liberalizace dovozu, snížení celních poplatků a také větší vystavení národního průmyslu mezinárodní konkurenci. Obchodní vztahy s EU byly pro Kolumbii důležité s ohledem na velikost evropského trhu a evropský vliv na mezinárodní obchod. (Mejía, 2011) Kolumbie si vždy udržovala dobré obchodní vztahy s EU a jejími členskými zeměmi, jež patří mezi její hlavní ekonomické partnery. Záměrem vzájemné obchodní spolupráce je garantovat stabilitu a získat určité výhody, které pomůžou vytváření pracovních příležitostí. (Barrios Arroyabe & Mejía Turizo, 2017)

Vzájemné obchodní vztahy EU a Kolumbie se dlouhodobě vyvíjely v rámci regionální spolupráce CAN a EU. Od roku 1991 probíhala obchodní spolupráce Kolumbie s EU v rámci systému *GSP-Drugs*, který byl podrobněji vysvětlen v druhé kapitole. Tento systém byl vnímán jako výchozí bod přiblížení se k recipročnímu volnému obchodu, jelikož uznával sdílenou odpovědnost obou stran v boji s drogami. (FES, 2004) CAN a EU podepsaly v roce 1983 svou první nepreferenční dohodu. Na

tuto navázala v roce 1993 *Rámcová dohoda o spolupráci* založena na respektu demokracie a lidských práv. (Lillo González & Santamaría García, 2009) S podpisem *Rámcové dohody o spolupráci* mezi členskými státy CAN a EU došlo k prvnímu sblížení Kolumbie s EU v obchodní rovině. Zároveň byla ve stejném roce v Bogotě inaugurována Delegace EK pro Kolumbii s cílem zefektivnění obchodních jednání a ku prospěchu národnímu obchodu. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017)

GSP-Drugs byl původně uzavřen na 4 roky, ale postupně byl prodlužován až do roku 2005. Jedná se o právo exportu na evropský trh bez celních poplatků, jež platí pro dohodnutou skupinu produktů. *GSP-Drugs* byl označen WTO jako nerespektující doložku nejvyšších výhod, protože byl uzavřen pouze pro státy CAN a nevztahoval se na další země. EU tedy připravila nový GSP+, který již odpovídal pravidlům WTO. (Lillo González & Santamaría García, 2009) Prostřednictvím GSP+ byl na evropský trh povolen bezcelní přístup pro 6 600 kolumbijských produktů. (Ahcar Olmos & Rodríguez, 2017) GSP+ je popisován jako málo používaný nástroj kolumbijskými exportéry, do EU se exportovalo jen 17 % zboží pokrytého v GSP+. (Arévalo Luna & Arévalo Mutiz, 2009; Mejía, 2011) V roce 2002 byla uzavřena *Dohoda o politickém dialogu a spolupráci*, která nahradila předchozí *Rámcovou dohodu* a stanovila podmínky volného obchodu. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017)

Následující sblížení EU a Kolumbie nastalo v roce 2007, kdy EU projevila zájem o uzavření asociační dohody s CAN a zeměmi střední Ameriky. Jak již bylo zmíněno v druhé kapitole, tento proces dopadl neúspěchem po opuštění EK od vyjednávání. V roce 2010 se EU dohodla s Kolumbií a Peru na vyjednávání FTA. (Leeg, 2018; Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017) Obchodní dohoda s EU, která by nahradila stávající GSP+, byla hlavním cílem vlády prezidenta Santose. S narůstajícím trhem a přírodním bohatstvím¹⁴ se Kolumbie stala ekonomicky atraktivní nejenom pro EU. (Bodemer, 2019) Celkovým cílem bylo vyjednat dohodu, která umožní volnější obchodní tok mezi oběma stranami dohody. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017) Pro Kolumbii byl

¹⁴ Kolumbie disponuje zásobami ropy, kovových rud (železo, zlato, nikl, měď, stříbro, platina), jiných minerálů (sůl, kamení, písek, jíla, síra, bentonit, azbest a další) a drahých kovů. (Bodemer, 2019)

klíčovým tématem vyjednávání volný přístup na evropský trh pro produkty, jako jsou banány, cukr a tabák. (Bodemer, 2019; Szegedy-Maszák, 2009) Komisař pro obchod Karel De Gucht prohlásil, že EK odhaduje nárůst hrubého domácího produktu (HDP) Kolumbie o 1 % v důsledku FTA. (Koch, 2012)

FTA byla podepsána 26. června 2012 v Bruselu a oběma stranami byla ratifikována v roce 2013. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017) Obchodní vztahy mezi Kolumbií a EU s podpisem FTA institucionálně posílily. (Ahcar Olmos & Rodríguez, 2017) Hlavními cíli dohody jsou postupná liberalizace obchodu se zbožím, službami a kapitálem; zvýšení investičních toků mezi oběma stranami na základě nediskriminačního principu; efektivní a reciproční přístup na vládní trhy veřejných zakázek; spolupráce při řešení neshod mezi stranami a nakonec také podpora mezinárodního obchodu, který přispívá k dodržování cílů udržitelného hospodářského rozvoje. (Rettberg, De Lombaerde, Lizarazo Rodríguez, & Ortiz-Riomalo, 2014; Tejedor-Estupiñán, 2019; Wolfram, 2011)

Uzavřená dohoda také obsahuje článek věnující se obchodu a udržitelnému rozvoji (TSD, z angl. *Trade and Sustainable Development*). (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b; Marx, Lein, & Brando, 2016) TSD články jsou od roku 2009 standardní součástí FTA uzavíraných EU, obsahují ustanovení ohledně pracovních norem nebo norem ochrany životního prostředí. (Tejedor-Estupiñán, 2019; Woolcock, 2014) Cílem TSD článku je zajistit, aby se výhody vyplývající z FTA dotkly jak spotřebitelů, tak také pracovníků a producentů. Zvláštní pozornost je věnována obyvatelstvu či malým a středním podnikům v dané zemi. (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b)

4.1.2. Klíčové oblasti obchodu EU a Kolumbie

Světová banka řadí Kolumbii do kategorie zemí s vyššími středními příjmy. (Světová banka, 2021) Růst kolumbijské ekonomiky v posledních 50 letech, stabilita makroekonomického řízení a demokratická tradice jsou některými z mnoha faktorů, které jsou uznávány vedoucími mezinárodními ekonomickými institucemi. (Mejía, 2011) Kolumbijské hospodářství se postupně otevíralo mezinárodnímu obchodu od 90. let. (Arévalo Luna & Arévalo Mutiz, 2009; Baena Rojas & Pons, 2016) Kolumbie se přeměnila v posledních letech ve velmi atraktivního aktéra spolupráce

v Latinské Americe (Barrios Arroyabe & Mejía Turizo, 2017), jak ukazuje předcházející podkapitola. Z předcházejících částí předkládané práce také vyplývá, že EU je důležitým aktérem mezinárodního obchodu. Vzájemná obchodní výměna EU a Kolumbie s postupem času narůstala jak na objemu, tak na významu. Mezi klíčové oblasti vzájemné obchodní spolupráce EU a Kolumbie patří obchod se zbožím a službami, dále pak FDI.

V oblasti obchodu se zbožím je možné kolumbijský vývoz rozdělit na dvě skupiny, a to export tradičních a netradičních produktů. Mezi tradiční produkty řadíme ropu a její deriváty, uhlí, kávu a slitiny železa a niklu. Netradiční produkty tvoří polovinu kolumbijského exportu a jedná se o produkty s vyšší přidanou hodnotou. Jsou to produkty průmyslového původu jako např. chemické a metalurgické produkty, textilie a oděvy, zpracovaný tuňák, papír a karton nebo také zemědělsko-průmyslové produkty. (Arévalo Luna & Arévalo Mutiz, 2009) Kolumbijský export byl historicky velmi závislý na vývozu kávy, která byla důležitým produktem pro zapojení Kolumbie na mezinárodní trhy. Postupem času káva ztrácela na důležitosti a vývoz se postupně soustředil na oblast surovin. V současnosti jsou hlavními vyváženými surovinami ropa a uhlí. Jejich export stoupl mezi lety 1995 a 2009 z 47 % na 55 % hodnoty zahraničního prodeje. Od poloviny 90. let bylo 80 % vývozu do EU tvořeno pouze 8 produkty a to kávou, uhlím, slitinou železa a niklu, ropou a jejími deriváty, banány, smaragdy a květinami. (Mejía, 2011) Vývoj kolumbijského dovozu z EU se vyvíjel souběžně s vývozem. Kolumbie importuje z EU převážně stroje a zařízení, papír a karton, chemické výrobky, dopravní prostředky a jejich součástky, zemědělsko-potravinářské produkty. (Arévalo Luna & Arévalo Mutiz, 2009; Barrios Arroyabe & Mejía Turizo, 2017)

Vzájemnému obchodu Kolumbie a EU v oblasti služeb je v literatuře věnováno velmi málo pozornosti. Obchod se službami se soustředí převážně do tří skupin. Jedná se o služby v rámci cestovního ruchu, dopravní služby a ostatní podnikatelské služby. Tyto tři skupiny představují 92 % celkového obchodu se službami mezi EU a Kolumbií. Nárůst se objevuje v kategoriích pojišťovnictví, cestovního ruchu, dále pak v osobních, kulturních a rekreačních službách. Z pohledu kolumbijského importu do EU byl zaznamenán nárůst služeb ve stejných odvětvích. Nejdynamičtější kategorií jsou komunikační služby, následovány cestovním ruchem a službami v oblasti počítačů a informatiky. (EPRS, 2018)

Jak již bylo zmíněno, Kolumbie od 90. let postupně otevírala své hospodářství, což se týkalo také zahraničních investic. Privatizace je v Kolumbii otevřena bez limitů pro zahraniční investory a soukromý sektor představuje 85 % HDP země. Růst kolumbijského hospodářství na počátku 21. století byl z velké části způsoben nárůstem investic. (Maher, 2015) EU je největším investorem v Kolumbii. V období před podpisem FTA evropské FDI dosáhly svého maxima v roce 2005, kdy EU poskytla Kolumbii investice v hodnotě 6 miliard dolarů. (EPRS, 2018) Evropské FDI směřuje převážně do ropného průmyslu, dále pak také do automobilového, petrochemického a farmaceutického. Mezi členské země EU poskytující FDI Kolumbii patří hlavně Francie, Itálie, Německo, Nizozemsko, Spojené království a Španělsko. (Arévalo Luna & Arévalo Mutiz, 2009; Barrios Arroyabe & Mejía Turizo, 2017) Tok evropských FDI narostl mezi roky 2000 a 2016 o 400 %. (EPRS, 2018)

Obě části této podkapitoly ilustrují, že obchod je důležitou a smluvně velmi upravenou součástí vzájemné spolupráce. Benefity ze vzájemné obchodní výměny lze pozorovat na obou stranách. Kolumbie představuje pro EU velmi důležitého partnera v dovozu primárních surovin. Velké množství výhod však ze spolupráce vyplývá také pro Kolumbii. Velkou výhodou pro Kolumbii je stabilita evropského jednotného trhu a EU celkově. Evropský trh navíc nabízí velké odbytíště pro kolumbijské produkty. Předpoklad, že obchodní výměna posiluje *soft power* EU, se zdá správný.

4.2. Spolupráce EU a Kolumbie v dalších oblastech

Vzájemná spolupráce EU a Kolumbie není omezena pouze na obchod, jak již bylo několikrát zmíněno v předchozích částech práce. Jak vyplývá z třetí kapitoly, EU je dlouhodobým partnerem rozvoje Kolumbie. V souladu s cíli definovanými pro Latinskou Ameriku (konsolidace demokracie a upevnění právního státu, ochrana lidských práv, podpora modelů udržitelného rozvoje, podpora regionální integrace a rozvoje úmluvy, která usnadní vyjednávání a prevenci konfliktů) se bilaterální strategie EU pro Kolumbii soustředí na mírové řešení vnitřního konfliktu a na boj proti produkci a distribuci ilegálních drog prostřednictvím nevojenských nástrojů jako je rozvojová spolupráce nebo humanitární pomoc. (FES, 2004) Andský region je jediným, se kterým EU uzavřela dohodu o spolupráci v potlačování nelegálního obchodu s drogami. (Vranckx, 2005)

Zároveň EU funguje v řadě oblastí jako klíčový partner rozvoje daných oblastí. Jedná se o oblasti zásadní pro rozvoj státu. EU je aktivní v podpoře projektů na podporu kolumbijského soudnictví, prioritou je posílení právního státu a boje proti beztrestnosti. Bilaterální vztahy jsou dále také rozvíjeny v oblasti vědy a technologického pokroku. Kolumbie je zemí s velkým přírodním bohatstvím a rozmanitou biodiverzitou, proto je důležitá ochrana životního prostředí, která tvoří také významnou součást vzájemné spolupráce. EU podporuje iniciativy zaměřené na zmírnění a snížení zranitelnosti v důsledku klimatické změny. Z toho důvodu EU financuje projekty cílené na vznik modelů udržitelného hospodářství a podpory peacebuildingových¹⁵ aktivit v rámci *Pařížské dohody*. (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b) Pro větší přehlednost je tato podkapitola předkládané diplomové práce rozdělena na dvě části. První část se zaměří na rozvojovou spolupráci, v druhé části pak je pozornost věnována spolupráci v boji s drogami.

4.2.1. Rozvojová spolupráce

Do roku 1984 Kolumbie téměř netěžila z evropské rozvojové pomoci. V letech 1979-1989 obdržela Kolumbie ze strany EU 28,5 milionů euro určených na rozvoj, v následujících pěti letech (1990-1994) tato částka vzrostla na 87 milionů euro. (Evropská komise, 2007) Členský stát, který nejvíce přispíval na rozvojovou spolupráci EU a Kolumbie, je Španělsko. (Lillo González & Santamaría García, 2009; Roy, 2001) S ohledem na kontext vzájemných politických a diplomatických vztahů zmiňovaných ve třetí kapitole, kdy Kolumbie nebyla historicky pro ES klíčovým partnerem spolupráce i díky geografické vzdálenosti obou regionů, bilaterální rozvojová spolupráce probíhala dlouhodobě převážně v rámci regionální spolupráce EU s CAN nebo s Rio Group, popř. později s CELAC. (FES, 2004)

V 90. letech evropská politika rozvojové pomoci procházela reformou. Rozvojová pomoc již nebyla založena jen na potlačování chudoby, soustředila se také do oblasti institucionální reformy a měla svá politická kritéria. Zároveň se součástí rozvojové politiky EU stal také peacebuilding. (Barreto Henriques, 2007) S tím souvisí i počátky bilaterální rozvojové spolupráce EU a Kolumbie ve stejném období.

¹⁵ Z praktického hlediska je v práci použit anglický výraz *peacebuilding*. Termín by se dal přeložit jako budování míru.

Rozvojová spolupráce probíhala prostřednictvím politického dialogu založeného na respektu lidských práv a demokratických principech. (Duarte García, 2012) Znepokojení z narůstajícího násilí v Kolumbii v důsledku vnitřního konfliktu vedly EU k podpoře země různými prostředky. Svou pomoc EU soustředila do specifických oblastí jako je právní stát, ochrana lidských práv, boj proti příčinám konfliktu a pomoc jeho obětem, ochrana biologické rozmanitosti a životního prostředí, nebo také upevnění spolupráce a regionální domluvy. (FES, 2004)

Je možné tedy konstatovat, že veškeré rozvojové programy EU týkající se Kolumbie byly zaměřeny na mírové řešení vnitřního konfliktu a na řešení jeho důsledků. Formálně byla taková strategie představena v roce 2001. (Vranckx, 2005) Jedná se o již diskutované Mírové laboratoře, které byly podrobněji představeny ve třetí kapitole práce. Mírové laboratoře představují podle Barreta Henriquese (2007) příklad rozvojové politiky EU zaměřené na mír a řešení konfliktu. Mírové laboratoře byly nejdůležitějším evropským programem finanční a technické spolupráce v Kolumbii. Pro období 2001-2006 dále EU poskytla Kolumbii rozvojovou spolupráci ve dvou formách. Jednou z nich byla spolupráce v rámci *Národního indikačního programu*, která dosáhla výše 105 milionů euro. Dále EU podpořila Kolumbii v rámci dalších forem spolupráce prostřednictvím humanitární pomoci, pomoci lidem ohroženým konfliktem nebo např. na projekty na ochranu životního prostředí a biodiverzity. Na tuto formu spolupráce EU vyčlenila prostředky v hodnotě 170 milionů euro. (Evropská komise, 2007)

Rozvojová spolupráce byla dále podrobněji definována ve *Strategickém dokumentu pro Kolumbii*. (Vranckx, 2005) *Strategický dokument pro Kolumbii* pro období 2007-2013 představil priority spolupráce EU a Kolumbie. Kromě obchodní spolupráce, byly dalšími prioritami také spolupráce v rozvojové oblasti a podpora právního státu a lidských práv. Tento dokument předpokládá rozvojovou pomoc ve výši 160 milionů euro. (Domínguez, 2013; Duarte García, 2012; Evropská komise, 2007; Lillo González & Santamaría García, 2009) Od roku 2015 je rozvojová spolupráce EU a Kolumbie definována ve *Víceletém orientačním programu*. (Bodemer, 2019)

4.2.2. Nelegální obchod s drogami

Obchod s drogami se proměnil ve velmi diskutovanou tématiku na mezinárodní úrovni. Již od 60. let si kolumbijská zahraniční politika v boji s drogami zakládala na principu sdílené odpovědnosti. (Picón, 2006) S ohledem na vývoj vnitřního konfliktu neovládala kolumbijská vláda část státního území. Tato území se tak ocitla pod vlivem povstaleckých skupin, které je využívaly k nelegálnímu pěstování koky. (Gallo, 2010) V roce 1990 kolumbijský prezident Virgilio Barco představil *Speciální plán ekonomické spolupráce* orientující se na potlačení negativního vlivu drog. (Duarte García, 2012; FES, 2004) EP na tuto kolumbijskou iniciativu odpověděl rezolucí, která navrhovala EK podpořit boj s nelegálními drogami. Následně byl udělen zemím CAN preferenční přístup na evropský trh prostřednictvím již zmiňovaného *GSP-Drugs*. (Molano Cruz, 2007)

EK se připojila nejprve k iniciativě OSN známé jako *Vídeňská úmluva*, jež zavazovala podepsané země k penalizaci všech aspektů vztahujících se k nedovolenému obchodu s drogami (jejich pěstování, výroba, distribuce, prodej, vlastnění a praní špinavých peněz spojených s omamnými a psychotropními látkami). EK se také v 90. letech připojila k Dublinské skupině, která se schází v Bruselu za účelem diskuze nad protidrogovými politikami. (Molano Cruz, 2007) Speciální dialog vztahující se k tématu nelegálního obchodu s drogami má EU jen se zeměmi CAN. Tato spolupráce začala v roce 1995 a v jejím rámci EU podepsala s Kolumbií tematickou dohodu. (Vranckx, 2005)

Kolumbie ve své snaze vyhnout se označení problematické země upřednostnila program USA na omezení nelegálního obchodu s drogami. Tento program byl součástí *Plan Colombia*. Tím však Kolumbie znemožnila svou podporu ze strany EU, jak bylo vysvětleno ve třetí kapitole. EU odsoudila vojenské potlačení vnitřního konfliktu, čímž se také odmítla účastnit potlačování obchodu s drogami vojenskými prostředky. EP ve své rezoluci odsoudil vypalování plantáží koky z důvodů ohrožení zdraví a životního prostředí. (Picón, 2006) Cílem EU nebylo zničit úrodnou půdu používanou pro nelegální pěstování koky, ale nabídnout farmářům alternativní plodiny k pěstování, aby měli zajištěné živobytí legálním prodejem svých produktů. (Vranckx, 2005) Spolupráce s EU byla upozaděna, nadále však pokračovala. V roce 2004 došlo k dohodě o strategické spolupráci mezi kolumbijskou vládou a Evropským policejním úřadem (EUROPOL). (Molano Cruz, 2007; Vranckx, 2005)

Kolumbie také spolupracuje v boji s drogami s některými členskými státy EU. V roce 2003 Francie a Nizozemsko uzavřely bezpečnostní dohodu o potlačování nelegálního obchodu s drogami. Španělsko a Velká Británie poskytly Kolumbii podporu ve formě expertízy z vlastního boje proti teroristickým jednotkám „Baskicko a svoboda“ nebo „Irské republikánské armádě“. (Vranckx, 2005) V letech 2005-2012 se základem evropské snahy o potlačení konzumace, produkce a obchodu s drogami staly *Protidrogová strategie EU* a také *Akční plán* pro období 2005-2008. Zároveň je EU aktivní v mezinárodní spolupráci v boji s drogami prostřednictvím multilaterálních diskuzí na půdě OSN zprostředkovaných Komisí OSN pro omamné a psychotropní látky, dále funguje spolupráce EU a zemí Latinské Ameriky či dialog se zeměmi CAN. (Evropská komise, 2007)

Analýza vzájemné spolupráce v dalších oblastech jako je rozvoj nebo boj s nelegálními drogami naznačila, že EU má Kolumbii co nabídnout i mimo oblast obchodní spolupráce. Je nezpochybnitelné, že EU je pro Kolumbii atraktivním partnerem nejenom v představených oblastech rozvoje a boje s drogami, ale také v oblastech ochrany životního prostředí, soudnictví, ochrany lidských práv či v oblasti vědy a technologickém pokroku. Je tak možné předpokládat, že nejenom velikost evropského trhu, ale i další oblasti posilují evropskou *soft power* a vnímání EU jako jednoho z nejvlivnějších aktérů mezinárodní politiky.

Čtvrtá kapitola předkládané diplomové práce představila další oblasti spolupráce EU a Kolumbie v obchodní rovině, dále pak rozvojovou spolupráci a společný boj proti nelegálnímu obchodu s drogami. Předchozí řádky shrnuly část oblastí vzájemné spolupráce a zároveň posloužily k představení možných výhod plynoucích oběma stranám ze vzájemného partnerství. Z časových i obsahových důvodů se však nebylo možné věnovat velkému množství oblastí vzájemné spolupráce. Dá se předpokládat, že pokud spolupráce v dalších oblastech představuje pro obě strany stejné výhody jako v představených oblastech, tak partnerství EU a Kolumbie je pro obě strany velmi výhodné. Současně by Kolumbie v mnohých oblastech spolupráce bez partnerství EU ztrácela a dá se tvrdit, že jsou to právě výhody plynoucí ze vzájemného partnerství, které motivují Kolumbii k udržení a posilování této spolupráce.

5. Vzájemné vztahy v současnosti a budoucí vývoj

Poslední kapitola předkládané diplomové práce doplní třetí a čtvrtou kapitolu, které hlouběji analyzovaly vývoj vzájemných vztahů EU a Kolumbie jak z pohledu politických a diplomatických vztahů, tak také konkrétní oblasti spolupráce. Předcházející kapitoly nastínily komplexitu partnerství EU a Kolumbie, ve kterém se postupně Kolumbie stává rovnocenným partnerem EU. Záměrem páté kapitoly práce je představit analýzu tohoto partnerství v současnosti a také nastínit jeho budoucí vývoj. Vzhledem k výzkumným otázkám je předpokládáno doplnění zdrojů motivace pro vzájemnou spolupráci v již analyzovaných oblastech obchodu, rozvojové spolupráce a nelegálním obchodu s drogami.

Tato kapitola se soustředí na doplnění předchozích kapitol o současný stav, proto je klíčové představit změny ve třech oblastech, kterým odpovídají její jednotlivé části. Prvně se tato kapitola zaměří na obchodní vztahy v kontextu FTA, jež vstoupila v platnost v roce 2013, a zároveň představí současný stav vzájemné spolupráce v obchodní oblasti. Následující část zanalyzuje změny v rozvojové spolupráci a v obchodu s drogami v porovnání s předcházející kapitolou. Poslední část pak představí mírové řešení vnitřního konfliktu po uzavření mírové dohody s FARC v roce 2016 a také roli EU.

5.1. Obchodní vztahy v kontextu FTA

Vývoj obchodní spolupráce EU a Kolumbie byl podrobněji nastíněn ve čtvrté kapitole, která zároveň také stručně představila FTA mezi oběma stranami. Tato dohoda vyvolávala sporné reakce mezi různými zájmovými skupinami, nevládními organizacemi a akademiky. Zejména byl vyzdvihován lepší přístup některých kolumbijských produktů na evropský trh. Jednalo se o produkty jako cukr, hovězí maso, banány, květiny a biopaliva. (Wolfram, 2011)

Zároveň ale byla FTA mnohými kritizována, zvláště protože byla vnímána jako posilující pouze evropské zájmy. Kritika se soustředila do několika oblastí. V oblasti duševního vlastnictví se předpokládaly delší lhůty schvalování patentových léčiv, které by tak vedly ke zvyšování cen léků. Dále byl kolumbijský mlékárenský sektor označen jako ztrátový v porovnání se silným evropským mlékárenským sektorem.

Tato FTA byla některými označována jako škodlivá pro integraci zemí CAN. Na počátku vyjednávání dohody bylo posílení integrace zemí CAN označeno jako klíčové, ale výsledná dohoda byla nakonec uzavřena pouze s Kolumbií a Peru. V neposlední řadě byla výsledná dohoda kritizována také pro upřednostnění evropských investic nad lidskými právy. Lidská práva byla v Kolumbii dlouhodobě porušována, kdy v důsledku zabírání půdy docházelo k vysídlení farmářů a domorodých obyvatel. (Olivet & Novo, 2011; Wolfram, 2011)

Při hlasování o FTA byla dohoda přijata v EP 486 hlasy pro, 147 evropských poslanců bylo proti jejímu přijetí. Dá se tedy usoudit, že proti schválení FTA byla pouze menšina evropských poslanců, většina byla přesvědčena o výhodách plynoucích pro dané země. (Domínguez, 2013) Navzdory kritice se ukázalo, že FTA má pozitivní vliv na kolumbijské hospodářství. Kolumbijské HDP se navýšilo o 1,66 % v období po podpisu FTA mezi lety 2014-2016. (EPRS, 2018) Výhody lze pozorovat již první rok platnosti FTA, kdy vzájemný obchod narostl o 5,22 % a zároveň se zvýšil export z Kolumbie o 10,21 %. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017)

Implementací FTA došlo ke snížení celních tarifů pro kolumbijské produkty. U některých produktů došlo k úplnému zrušení celních poplatků. Jedná se o veškeré průmyslové a rybářské kolumbijské produkty, které nejsou klasifikovány jako zemědělské. (Ahcar Olmos & Rodríguez, 2017) Naopak co se týká dovozu evropských produktů na kolumbijský trh, jejich celní poplatky budou v průběhu 10 let postupně snižovány. Na konci tohoto období pak budou evropské produkty dováženy také s nulovým celním poplatkem. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017) Záměrem postupného snižování celních poplatků pro evropský import je ochrana kolumbijského trhu. Příliš rychlá liberalizace vzájemného obchodu by tento trh mohla ohrozit s přihlédnutím k principu asymetrie. (Delegace EU v Kolumbii, 2012) V roce 2017 dominovalo 80 % kolumbijského průmyslového exportu uhlí a ropa. Evropský export je tvořen převážně mechanickými a elektrickými stroji jako jsou letadla, automobily a jejich části. Z rybářských produktů byl v roce 2017 nejvíce vyvážen z Kolumbie do EU upravený a konzervovaný tuňák, dále pak mražené garnáty a krevety, sladkovodní okrasné ryby. (Delegace EU v Kolumbii, 2018)

Přirozená složitost trhu se zemědělskými produkty neumožňuje jeho úplnou liberalizaci. (Delegace EU v Kolumbii, 2012) Zemědělské produkty jsou součástí

jiného režimu implementace snížení nebo úplného odstranění celních poplatků. Velká část zemědělských produktů je importována na evropský trh s nulovým celním poplatkem. Mezi tyto produkty patří např. květiny, kávové produkty, palmový ocet, téměř všechno ovoce a zelenina, dále pak také kakaové produkty a tabák. (Ahar Olmos & Rodríguez, 2017) Další zemědělské produkty jsou v procesu tranzitivního snižování celních poplatků, sem patří např. cukr nebo banány. (Woolcock, 2014)

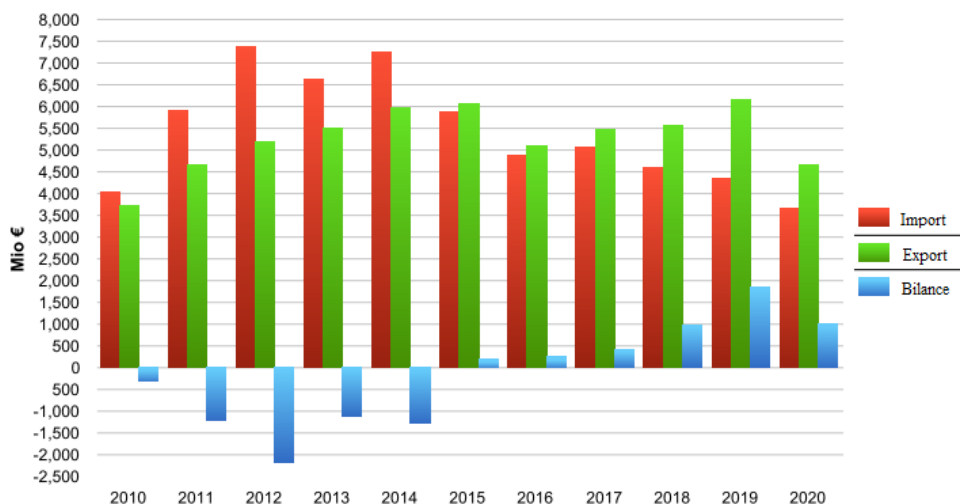
Pro import evropských zemědělských produktů na kolumbijský trh platí také postupné snižování celních poplatků. To se dotýká také mlékárenských produktů, pro které platí spousta výjimek, aby se zamezilo již dříve zmiňovanému ohrožení kolumbijského mlékárenského sektoru. (Delegace EU v Kolumbii, 2012) Kolumbijský mlékárenský sektor bude mít ochranu danou těmito výjimkami po dobu 15 let. Nadto obchod s rýží, kukuřicí, vepřovým masem a drůbeží není součástí FTA, a tudíž liberalizace těchto trhů neproběhne. (Ruiz Tamayo, Duque Gómez, & Redondo Ramírez, 2017) Mezi kolumbijské zemědělské produkty, které jsou nejvíce vyvážené do EU, patří banány včetně banánů plentejnů, káva, palmový olej a květiny. Největší nárůst obchodu v meziročním srovnání v období 2013-2017 zaznamenal ananas, rum a pálenka, limetka a avokádo. Kolumbie dováží z EU převážně různé druhy nápojů, např. pivo, whisky, víno; dále pak také přípravky používané k výživě zvířat nebo olivový olej. (Delegace EU v Kolumbii, 2018)

Závěrečná roční zpráva Evropské komise o implementaci FTA mezi EU na jedné straně a Ekvádorem¹⁶, Kolumbií a Peru na straně druhé (2018) hodnotí prvních šest let účinnosti dohody pozitivně. Obecně vzájemný obchod se zbožím mezi EU a Kolumbií od roku 2013 poklesl o 4 %. Kolumbijský vývoz do EU poklesl o 9 %. Tento pokles je dán hospodářským zpomalením celé Latinské Ameriky, jejíž příčina je spatřována v poklesu jednotných cen komodit¹⁷. Zároveň však měla FTA stabilizující účinek, jelikož pokles celkového obchodu Kolumbie s třetími zeměmi byl mnohem větší v porovnání s EU. (EPRS, 2018)

¹⁶ Ekvádor přistoupil k FTA uzavřené s Kolumbií a Peru v roce 2017. (Evropská komise, 2021b)

¹⁷ *Závěrečná roční zpráva Evropské komise o implementaci FTA mezi EU na jedné straně a Ekvádorem, Kolumbií a Peru na straně druhé (2018) zmiňuje primárně pokles cen kávy jako klíčového produktu kolumbijského vývozu.*

Již bylo zmíněno, že EU byla dlouhodobě druhým největším obchodním partnerem Kolumbie. V roce 2013 se EU posunula na třetí pozici za USA a Čínu. (Evropská komise, 2018) V současnosti je objem celkového obchodu se zbožím stabilní, přestože v roce 2020 zaznamenal pokles oproti roku 2019. V roce 2020 dosáhl objem vzájemného obchodu hodnoty 8,3 miliardy eur. (Evropská komise, 2021c) *Graf 1* znázorňuje vývoj vzájemného obchodu se zbožím v posledních deseti letech.

Graf 1: Obchod se zbožím, obchodní tok a bilance, roční data 2010-2020 (Evropská komise, 2021a)

Zvyšující se kvalita života spotřebitelů má za následek stále vyšší nároky na kvalitu a bezpečnost produktů. Z těchto důvodů se v posledních desetiletích stále zvyšovalo také množství přijatých technických norem a regulací. FTA obsahuje článek o technických překážkách obchodu a článek o sanitárních a fytosanitárních opatřeních, které mají za cíl ochranu spotřebitele. (Delegace EU v Kolumbii, 2012; Reina & Oviedo, 2011) EU poskytla Kolumbii technickou asistenci v rámci programu Zlepšení školení pro zvýšení bezpečnosti potravin (z angl. *Better Training for Safer Food*) s cílem lepší ochrany spotřebitele, bezpečnosti potravin, zvířat i rostlin. (Delegace EU v Kolumbii, 2018)

Volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu patří mezi základní svobody v rámci EU. Přibližně 53 % HDP Kolumbie je tvořeno službami, v EU se jedná dokonce o 70 % HDP. (Delegace EU v Kolumbii, 2012) „*Postupná liberalizace obchodu se službami, rozvoj prostředí vedoucího ke zvýšení investičních toků a zjednodušení obchodu a investic mezi stranami prostřednictvím liberalizace běžných*

plateb a pohybů kapitálu“ jsou dalšími cíli FTA. (Evropská unie, 2012) V roce 2017 dosáhl vzájemný obchod se službami hodnoty 5,4 miliard eur. Jednalo se o nárůst o 22 % v porovnání s předchozím rokem. Rostl jak kolumbijský, tak evropský export služeb. Klíčovými jsou oblasti dopravních služeb, telekomunikací a letecké dopravy. EU je nadále hlavním investorem v Kolumbii. V roce 2017 dosáhla hodnota jejích FDI 15 miliard eur. V roce 2018 evropské investice tvořily 39 % všech investic v Kolumbii. Kolumbijské FDI v EU narostlo o 33 % v meziročním srovnání 2016-2017. (Evropská komise, 2018)

Duševní vlastnictví můžeme rozdělit do dvou kategorií. První je průmyslové vlastnictví, mezi které patří objevy, patenty, ochranné průmyslové známky a vzory, ochranné zeměpisné označení. Druhou kategorií jsou pak autorská práva, kam patří veškerá umělecká a literární díla. FTA zaručuje ochranu těchto práv s cílem minimalizovat narušení obchodu, podpořit inovace a kreativitu a zároveň navýšit investice a hospodářský rozvoj. (Delegace EU v Kolumbii, 2012) Mimo jiné FTA také zavazuje smluvní strany k ochraně biodiverzity a životního prostředí. S tím souvisí ochrana práv původních obyvatel. (Woolcock, 2014) V roce 2007 získala kolumbijská káva jako první produkt ochranné zeměpisné označení¹⁸. FTA dále obsahuje 117 evropských ochranných označení. V roce 2016 bylo doplněno devět nových ochranných zeměpisných označení pro různé kolumbijské produkty¹⁹. (Delegace EU v Kolumbii, 2018)

¹⁸ Ochranné zeměpisné označení se používá pro produkty, které jsou původní pro své charakteristické vlastnosti a kvalitu jen dané oblasti nebo zemi, odkud pochází. (Delegace EU v Kolumbii, 2018)

¹⁹ Jedná se o následující produkty: káva z oblastí Nariño, Cauca a Huila; sušenky z oblasti Huila (špan. *Bizcocho de Achira del Huila*); sýry z oblastí Paipa a Claquetá; a nakonec květiny – karafiát, růže a chryzantéma. (Delegace EU v Kolumbii, 2018)

5.2. Rozvojová spolupráce a nelegální obchod s drogami v současnosti

Mezi roky 2000 a 2017 poskytla EU a její členské státy Kolumbii rozvojovou pomoc v hodnotě 1,5 miliardy eur. Tato pomoc byla určena převážně na podporu rozvoje místní výrobní sféry a vytváření příjmů; posilování institucí na lokální úrovni a větší participaci občanů; ochranu lidských práv a práv obětí konfliktu. (EPRS, 2018) V podstatě veškerá rozvojová spolupráce mezi EU a Kolumbií se dlouhodobě soustředí na řešení příčin vnitřního konfliktu a jeho následků. Z tohoto důvodu evropská rozvojová pomoc Kolumbii v minulosti stále narůstala. (Castilla, 2018)

Evropský *Víceletý orientační program* pro Kolumbii pro období 2014-2017 poskytl rozpočet ve výši 67 milionů euro na rozvojovou spolupráci, která byla soustředěna do dvou oblastí. První oblastí je místní hospodářský rozvoj a posílení institucí. Dále se program zaměřil na oblast udržitelného obchodu a investic s cílem využití obchodu jako nástroje ke snížení chudoby. (EPRS, 2018) Ve *Víceletém finančním rámci pro období 2014-2020* lze však zároveň pozorovat pokles financí na rozvojovou spolupráci s Kolumbií. V důsledku se rozvojová politika EU v současnosti nesoustředí pouze na spolupráci bilaterální, ale vznikají nová trilaterální partnerství mezi EU, Kolumbií a třetím partnerem buďto z regionu Latinské Ameriky, nebo jiným silným aktérem z Asie nebo Afriky. Příkladem takové spolupráce je *Regionální program rozvoje s Mezoamerikou* se státy Karibiku. (Bodemer, 2019)

Další významnou oblastí vzájemné spolupráce je boj proti obchodu s drogami. Nelegální obchodování s kokainem představuje pro Evropu druhý největší drogový trh, který je spojený s množstvím dalších kriminálních aktivit jako nelegální obchod se střelnými zbraněmi, obchodování s lidmi, terorismus, korupce, praní špinavých peněz a vydírání. Organizovaný zločin představuje klíčovou výzvu, na kterou reaguje *Evropská globální strategie* z roku 2016. Vzhledem k faktu, že Kolumbie je největším světovým producentem kokainu pro evropský trh, je Kolumbie v současnosti hlavním partnerem EU v boji s drogami. (Castilla, 2018)

Bilaterální vzájemné vztahy v oblasti vědy a technologií v současnosti probíhají v kontextu evropského rámcového programu pro výzkum a inovace *Horizont*

2020²⁰. (Evropská služba pro vnější činnost, 2021b) Kolumbijské subjekty se účastní 32 dotačních programů s celkovou podporou ve výši 1,9 milionu euro. Dále také EU spolupracuje s Kolumbií v oblasti vzdělávání v rámci programu *Erasmus+*. EU a Kolumbie uzavřely v roce 2015 dohodu o zrušení vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty. (EPRS, 2018) Vzájemná spolupráce v množství oblastí spolu s bohatou obchodní výměnou přispívají k sblížení obou aktérů a k dalšímu prohlubování jejich partnerství.

5.3. Mírové řešení vnitřního konfliktu v současnosti a role EU

Předkládaná diplomová práce již stručně představila vnitřní kolumbijský konflikt a jeho dynamiku. Závěrečná část poslední kapitoly se bude věnovat jeho mírovému řešení a roli EU v postkonfliktní fázi. EU podporovala a aktivně se účastnila mírového procesu v Kolumbii déle než 15 let. (Castilla, 2018) V roce 2012 prezident Santos představil projekt vyjednávání s FARC, mírový proces začal v témže roce v Havaně. Mírová jednání byla rozdělena do tří fází, kterých se kromě dvou delegací z Kolumbie (jedna vládní delegace a druhá složená ze zástupců FARC) účastnili také další pozorovatelé. (Arcos Molas, 2015) Zástupcem EU při mírových jednáních byl zvláštní vyslanec Eamon Gilmore, jehož účast byla kolumbijskou opozicí oslavována spolu s účastí delegace z Norska. Naopak účast Kuby a Venezuely byla kolumbijskou opozicí velmi kritizována. (Bodemer, 2019)

Mírová dohoda mezi kolumbijskou vládou a povstaleckou skupinou FARC byla podepsána 24. listopadu 2016. Instrukce EU podporují mírový proces a podpis mírové dohody. (EPRS, 2018) EP vyjádřil svou podporu Rezolucí 2015/3033 (RSP), ve které vítal mírová jednání a zároveň zopakoval svou připravenost k poskytnutí pomoci s implementací mírové dohody. Dále EP zdůraznil potřebu nadále bojovat s nerovnostmi ve společnosti a s chudobou v postkonfliktní fázi. (Evropský Parlament, 2016)

Kolumbijská vláda v současnosti čelí několika problémům spojených s implementací mírové dohody. Jedná se o komplikace nejenom bezpečnostního

²⁰ Jedná se o rámcový program pro období 2014-2020 na podporu vědy a výzkumu s celkovým objemem téměř 80 miliard eur. (Evropská komise, 2021d)

charakteru, ale i různé sociální nebo ekonomické problémy jako např. pomoc obětem konfliktu²¹ nebo nerovnosti ve venkovských oblastech. Součástí dohody je také demobilizace bývalých členů FARC a jejich zapojení do civilního života. Pokud kolumbijská vláda neadoptuje efektivní politiku v tomto směru, hrozí, že bývalí členové FARC budou rekrutováni kolumbijskými nebo mexickými drogovými kartely k nelegálnímu obchodování s drogami. (Castilla, 2018) V této oblasti již EU vyjádřila svou podporu prostřednictvím vedoucí Delegace EU v Kolumbii Any Pauly Zacarias. (Bodemer, 2019) Dalším problémem je politicky motivovaný terorismus. Vláda sice podepsala mírovou dohodu s FARC, ale jiné povstalecké skupiny jsou stále aktivní. Vyjednávání dohody s ELN v ekvádorském Quitu bylo pozastaveno v důsledku pokračujících útoků skupiny. (Castilla, 2018)

Po podpisu mírové dohody mezi kolumbijskou vládou a FARC založila EU *Svěřenecký fond pro Kolumbii*. Tato iniciativa může podpořit stabilitu v zemi. Během prvního roku implementace této dohody se však objevilo mnoho problémů spojených s násilnostmi a porušováním lidských práv teroristickými skupinami, obchodníky s drogami a aktéry organizovaného zločinu. (Castilla, 2018) Svěřenecký fond byl založen v roce 2016 na 4 roky s možností prodloužení. Jeho záměrem je podpora implementace mírové dohody zvláště ve venkovských oblastech, které jsou konfliktem více zasažené. (EPRS, 2018) Největší příspěvek do fondu poskytly Francie a Německo. (Agudelo Tabora & Riccardi, 2019) EU se nadále zavázala podpořit mírový proces v Kolumbii 600 miliony euro ve své *Globální strategii*. Tyto investice jsou zaměřené na venkovský rozvoj, přechodné soudnictví, a podporu bývalých členů FARC, včetně dětských vojáků. (Evropská služba pro vnější činnost, 2019)

Součástí zahraniční politiky EU je používání *soft power*. EU se při mírovém procesu v Kolumbii opírala o zdroje své *soft power*, které mohou být chápány jako podpora demokracie, lidského rozvoje a respekt lidských práv. Důležitou součástí této strategie je také již zmiňovaná FTA. (Agudelo Tabora & Riccardi, 2019) Součástí FTA je totiž článek o ochraně lidských práv a také klauzule týkající se nešíření zbraní

²¹ Násilí spojené s konfliktem vedlo k nuceným přesunům 8,2 milionů obyvatel od roku 1985. (Human Rights Watch, 2021) Mezi množstvím obětí konfliktu je také původní obyvatelstvo. Původní obyvatelé před násilnostmi utekli do velkých měst a jen některým byl umožněn návrat do jejich původních oblastí. (Castilla, 2018)

hromadného ničení. (Delegace EU v Kolumbii, 2012) Z pohledu EU je jako jedna z možných příčin kolumbijského konfliktu chápáno nerovnoměrné rozdělení vlastnictví půdy. I tuto příčinu se EU snaží řešit v uzavřené FTA. Mimo jiné je cílem EU také výstavba pevného a dlouhodobého míru prostřednictvím restrukturalizace společnosti. Tomuto je věnována pozornost v mírové dohodě v jejích prvních dvou bodech – celková venkovská reforma a politická participace. (Agudelo Taborda & Riccardi, 2019)

V prezidentských volbách v roce 2018 zvítězil pravicový kandidát Iván Duque z frakce bývalého prezidenta Uribe, která již měla většinu v parlamentu. Se zvolením nového prezidenta narostly obavy, že reformy domluvené v mírové dohodě nebudou implementovány. Do roku 2019 bylo schváleno pouze 8 z 24 reforem. Zároveň také narostl počet plantáží koky, výstavba silnic a další infrastruktury je v počátcích a množství bývalých členů FARC je stále ve vězení, přestože součástí mírové dohody byl také zákon o amnestii. Různé povstalecké skupiny stále bojují s vládou. (Bodemer, 2019) V roce 2020 již představenou situaci ovlivnila pandemie nemoci covid-19, která zhoršila hospodářskou situaci v zemi a v některých regionech napomohla zvýšení násilností. V době psaní diplomové práce Kolumbie zažívá novou vlnu nepokojů v souvislosti s důsledky pandemie nemoci covid-19. (BBC, 2021)

Poslední kapitola předkládané magisterské diplomové práce představila vzájemné vztahy EU a Kolumbie v současnosti a rámec pro jejich možný budoucí vývoj. První část této kapitoly se věnovala obchodním vztahům v kontextu FTA. Objem vzájemného obchodu je dlouhodobě stabilní, bylo možné pozorovat pozitivní změny, které nastaly po uzavření zmiňované dohody. Druhá část této kapitoly nepředstavila velké množství změn v rozvojové spolupráci nebo ve společném boji s drogami v porovnání s předchozí kapitolou. Poslední podkapitola shrnula mírové řešení vnitřního konfliktu v současnosti a také roli EU. Je možné konstatovat, že se EU dlouhodobě zapojovala do pokusů o mírové vyřešení kolumbijského konfliktu, jak demonstrovaly také předcházející kapitoly. Zvláštní vyslanec EU byl u podpisu Mírové dohody s FARC v Havaně v roce 2016 a EU se aktivně podílí na jejich implementaci v postkonfliktní fázi.

Závěr

Ačkoliv to na první pohled nemusí vypadat, spolupráce EU a Kolumbijské republiky je dlouhodobá a pokrývá různé oblasti. Kolumbie je geograficky vzdáleným evropským partnerem, který mnohým jistě může připadat až moc vzdálený, a právě to bylo důvodem pro výběr vzájemné spolupráce jako hlavního tématu předkládané magisterské práce. Jako bývalá španělská kolonie má Kolumbie množství vazeb na EU a vzájemné vztahy jsou v současnosti velmi komplexní.

Za účelem analýzy vzájemných vztahů EU a Kolumbie bylo zapotřebí jejich partnerství ukotvit v rámci teoretického konceptu. Po studiu odborné literatury byla jako nejvhodnější vybrána teorie *soft power* Josepha S. Nye. Tato teorie umožnila zkoumat důvody, které vedou oba aktéry k vzájemné spolupráci a k jejímu prohlubování v současnosti. Právě publikace autora teorie Josepha S. Nye sloužily jako primární zdroj v první kapitole předkládané práce. S publikacemi autora však souvisí i kritika dané teorie, která byla zmíněna již v úvodu. Přílišná zaměřenost teorie *soft power* na USA se zdála být v rozporu s cíli práce, ale použitím doplňkové literatury se podařilo tutu zaměřenost překonat. Velmi přínosnými z tohoto pohledu byly články Nialla Fergusona a Janice Mattern, které přispěly kritikou Nyeovy teorie. K širšímu ukotvení teorie *soft power* EU napomohla především publikace Björna Hettneho a Fredrika Söderbauma, která rozvíjí *soft power* EU v kontextu externích vztahů EU s dalšími aktéry.

Pravděpodobně nejprínosnějšími díly pro práci byly publikace Klause Bodemera *El rol de la Unión Europea como actor externo en la política colombiana – entre el bilateralismo y el trilateralismo*, Césara Castilly *Building Enduring Peace in Colombia: How the EU Can Help* a v neposlední řadě také autorů Jairo Agudelo Taborda a Davide Riccardi *La cooperación internacional para la paz en Colombia: los casos de Estados Unidos y de la Unión Europea (1998-2016)*. První zmíněný autor, Klaus Bodemer, poskytl analýzu role EU v zahraniční politice Kolumbie. Autor vzájemné vztahy ukotvil v kontextu regionální spolupráce EU a CAN, což velmi napomohlo uchopení tématu předkládané práce. César Castilla ve svém článku shrnul kolumbijský konflikt a jeho mírové řešení. Autor velmi přehledně vysvětlil zapojení EU v mírovém uspořádání kolumbijského konfliktu, čímž poskytl cenné náměty pro předkládanou práci. Autoři Jairo Agudelo Taborda a Davide Riccardi ve svém

textu shrnují mezinárodní spolupráci při mírovém řešení kolumbijského konfliktu a velmi přehledně vysvětlují zapojení EU.

Pro potřeby kapitol o konkrétních oblastech bilaterální spolupráce velmi posloužily texty Jennifer Duarte Garcíi, Margarity Lillo González a Antonia Santamaríi Garcíi; či An Vranckx. Tito autoři shrnují ve svých publikacích jednotlivé oblasti bilaterálního partnerství EU a Kolumbie. Ann Vranckx pak velmi podrobně analyzuje politiky EU vůči Kolumbijské republice. V obchodní oblasti byly velmi přínosné publikace autorů Jaime Ahcar Olmos a David Alejandro Rodríguez; a také článek autorů David Ruiz Tamayo, Cristian Camilo Duque Gómez a Marlen Isabel Redondo Ramírez. Jaime Ahcar Olmos a David Alejandro Rodríguez ve svém článku provádí analýzu vzájemného obchodu EU a Kolumbie, což velmi napomohlo analýze v předkládané práci. David Ruiz Tamayo, Cristian Camilo Duque Gómez a Marlen Isabel Redondo Ramírez pak ve své publikaci věnují pozornost zemědělskému sektoru vzájemného obchodu se zbožím. Jejich text pomohl hlubšímu porozumění komplikované povaze obchodu se zemědělskými produkty. V neposlední řadě bylo v předkládané práci čerpáno z pramenů publikovaných převážně samotnou EU. Zejména v oblasti obchodní spolupráce EU vydala mnoho dokumentů věnujících se implementaci uzavřené FTA, což obohatilo analýzu předkládané magisterské práce.

Hlavním cílem práce bylo analyzovat vzájemné vztahy EU a Kolumbijské republiky. Za tímto účelem se předkládaná práce pokusila zodpovědět dvě výzkumné otázky: *Jaké důvody vedou Kolumbii k partnerství s Evropskou unií? Jaké jsou motivy Evropské unie ke spolupráci s Kolumbií?* Pro větší přehlednost byly v práci položeny ještě čtyři podotázky, které vycházely z témat analytických kapitol práce.

První podotázka se týkala regionální spolupráce EU a CAN, které byla věnována pozornost v druhé kapitole. Koloniální tradice obou partnerů je základem vzájemné spolupráce. Úspěšnost regionální integrace EU byla primární motivací vzniku CAN, jehož institucionální rámec kopíruje EU. To zároveň také demonstruje přitažlivost *soft power* EU, potažmo důvěryhodnost jejích „měkkých“ politik. Druhá kapitola předkládané práce ukázala, že spolupráce obou regionů se soustředí do několika oblastí. Klíčovou oblastí, která motivuje oba partnery k prohlubování vzájemné spolupráce, je obchodní výměna. Intenzita obchodní spolupráce se ukázala jako primární důvod ke smluvnímu ukotvení interregionálního partnerství. Obchod ale

není jedinou oblastí vzájemných vztahů. Četnost uzavřených smluv jasně ukazuje, že neexistuje oblast, ve které by se oba regiony nesblížily. Ať už se jedná o společný boj proti nelegálnímu obchodu s drogami, rozvojovou pomoc nebo spolupráci ve vědě a výzkumu, závěry plynoucí z druhé kapitoly jasně ukazují výhody, které oba partnery vedou k vzájemné spolupráci a k jejímu dalšímu prohlubování.

Odpověď na druhou podotázku vychází z třetí kapitoly. Druhá podotázka se soustředí na vývoj vztahů EU a Kolumbijské republiky. Analýza třetí kapitoly ukazuje, že počátky vzájemné spolupráce byly trnité, ačkoliv oba partnery spojují stejné hodnoty. Partnerství EU a Kolumbie se odvíjí na pozadí vnitřního konfliktu a s ním související problematikou. Dynamika vzájemných vztahů odráží přístup kolumbijské vlády k řešení konfliktu. V období, kdy kolumbijská vláda upřednostňovala spolupráci s USA na vojenském řešení konfliktu, které bylo v rozporu s hodnotami EU, byly vzájemné vztahy na bodu mrazu. K prohloubení vzájemné spolupráce došlo až v posledním desetiletí, kdy dochází k sblížení obou partnerů. Zapojení EU do mírového řešení Kolumbie je také zároveň ukázkou její *soft power*, kdy EU prostřednictvím mírového vyjednávání šíří své politické hodnoty jako je demokracie, právní stát a ochrana lidských práv.

Třetí podotázka se věnuje nejdůležitějším oblastem vzájemné spolupráce. Jak ukazuje čtvrtá kapitola předkládané práce, oblasti vzájemné spolupráce EU a Kolumbie ve své podstatě zrcadlí jednotlivé oblasti regionální spolupráce EU a CAN i s ohledem na jejich provázanost. Stěžejní oblastí vzájemné spolupráce je obchod, což dokazuje i uzavřená FTA. Analýza vzájemné hospodářské spolupráce jasně ukazuje, že obchodní výměna je pro Kolumbii z ekonomického hlediska velmi důležitá. Evropský trh je zárukou stabilního odbytu pro kolumbijské produkty. Zároveň EU čerpá z obchodní výměny výhody, které vychází z rozšířeného trhu pro její výrobky. Velmi důležitou oblastí jsou také investice, přičemž rozvoj mnohých oblastí je umožněn právě prostřednictvím evropských investic. Čtvrtá kapitola se dále věnovala oblasti rozvoje, kde obě strany dlouhodobě spolupracují na překonávání následků vnitřního konfliktu. V neposlední řadě EU a Kolumbie také dlouhodobě spolupracují v boji s drogami, který v podstatě velmi úzce souvisí s vnitřním konfliktem. Oba partneři v této oblasti uplatňují princip sdílené odpovědnosti. Za účelem minimalizace vývozu drog z Kolumbie do EU obě strany spolupracují na potlačení drogové produkce.

Poslední podotázka se soustředí na motivaci Kolumbie k prohloubení vzájemné spolupráce v současnosti. Pátá kapitola ukázala, že hlavní motivací Kolumbie k většímu sblížení s EU je obchod. Pro Kolumbii je důležité zajistit prosperitu své země prostřednictvím většího blahobytu obyvatel. To napomůže předejít strukturálním problémům v kolumbijské společnosti, jako jsou sociální nerovnosti a chudoba. Pokud kolumbijští producenti získají větší možnosti odbytu svého zboží, služeb nebo investic na evropském trhu,lepší se tím jejich situace. Úměrně s tím se sníží problémy, které vedou k vnitřnímu konfliktu. Pro Kolumbii je zásadní evropská pomoc při řešení strukturálních příčin konfliktu a jejich předcházení do budoucna. Evropská asistence v postkonfliktní fázi je pro Kolumbii stěžejní.

Takto strukturované podotázky napomáhají k zodpovězení výzkumných otázek. První výzkumná otázka se týká důvodů, které vedou Kolumbii ke spolupráci s EU. Těch je možné sledovat hned několik. Hlavním důvodem je ekonomická provázanost obou partnerů. Již bylo zmíněno v předcházejících odstavcích, že obchodní výměna je stěžejní složkou partnerství EU a Kolumbie. K tomu se vážou výhody plynoucí pro Kolumbii z přístupu na vnitřní trh EU, jako je jeho stabilita, velikost nebo množství spotřebitelů. S tím je také spojený rozvoj Kolumbie v oblasti technických a sanitárních norem. Evropský trh má větší nároky na bezpečnost produktů, což vede k vyšší bezpečnosti produktů i na kolumbijském trhu. Vzájemný obchod je tedy pro Kolumbii motivací pro vzájemnou spolupráci a jako takový je přitažlivou součástí *soft power* EU.

Dalším důvodem představeným v předkládané práci je mírové řešení konfliktu a s ním související rozvojová spolupráce a minimalizace nelegálního obchodu s drogami. Pro Kolumbii je nesmírně důležitá podpora EU v obou zmíněných oblastech. Výhody plynoucí z rozvojové spolupráce nejsou jen finančního rázu. Jedná se také o podporu ve formě rozvojových programů, kde EU přispívá sdílením svých znalostí a schopností i na úrovni trilaterálních partnerství vznikajících v současnosti. Zásadní je také evropská spolupráce v peacebuildingové fázi vnitřního konfliktu, kdy Kolumbie těží z asistence a zkušeností EU v dané oblasti. V neposlední řadě je také velmi významným důvodem ke spolupráci partnerství v potlačování nelegálního obchodu s drogami. Pokud by EU přestala asistovat Kolumbii v této oblasti,

výsledkem by bylo zvýšení produkce drog a následně jejich větší distribuce na evropském trhu.

Druhá výzkumná otázka zkoumá motivy EU ke spolupráci s Kolumbií. Ty velmi úzce souvisí s důvody Kolumbie k vzájemné spolupráci představenými v předchozích odstavcích. Nad rámec již zmíněných obchodních výhod je důležitým motivem EU šíření jejích politických hodnot. Partnerství s Kolumbií je pro EU motivující, protože z něj plynou výhody také pro ni. EU se daří v Kolumbii prostřednictvím své zahraniční a obchodní politiky dosahovat svých zájmů, a tedy je na poli mezinárodního prostředí vnímána jako silnější a atraktivnější aktér. Takto popsané šíření politických hodnot zároveň posiluje *soft power* EU.

S cílem získání kompletních odpovědí na výzkumné otázky je nezbytné podívat se na vzájemné vztahy prostřednictvím *soft power* EU vůči Kolumbii. První kapitola předkládané práce shrnuje tuto teorii a stanovila několik aspektů analýzy. První oblastí je hospodářská provázanost obou aktérů, které již bylo věnováno mnoho pozornosti při ilustraci obchodních motivací partnerství a nepotřebuje tedy dalšího vysvětlování. Dalším aspektem je politika EU vůči Kolumbii. Zahraniční a obchodní politika EU vzhledem ke Kolumbijské republice je otevřená. EU prosazuje své politické hodnoty a normy v rámci mírového řešení kolumbijského konfliktu. Dlouhodobou podporou demokracie a právního státu v Kolumbii EU posiluje svou *soft power*. To demonstruje i obrat k prohloubení spolupráce během prezidentského období Juana Manuela Santose Calderóna, kdy byla vzájemná výměna v politické a diplomatické rovině nejintenzivnější.

S politikou EU vůči Kolumbii jsou spojené hodnoty a normy, které jsou dalším aspektem analýzy *soft power* EU. Kromě již zmíněných hodnot, které EU prosazuje při mírovém uspořádání konfliktu v Kolumbii, jsou dále prosazovány evropské hodnoty v uzavíraných dohodách. Příkladem toho je FTA mezi EU a Kolumbií, která obsahuje články o lidských právech nebo o ochraně životního prostředí. Zároveň ale EU není důsledná při prosazování těchto článků, a tak dochází k neustálému porušování lidských práv nebo k narušování životního prostředí. Její *soft power* by mohla případně posílit, pokud by EU trvala důsledněji na aplikaci TSD článků. Ty by se poté pravděpodobně ukázaly jako prospěšné pro Kolumbii a Kolumbie sama by z tohoto těžila výhody. Závěrem se dá konstatovat, že EU je velmi atraktivním

partnerem v mnoha oblastech. Konkrétně v případě Kolumbie je rozhodující oblast obchodu, dále pak rozvojová spolupráce nebo upevnění demokracie v postkonfliktní fázi kolumbijského konfliktu. Zároveň ale je i v rámci představených oblastí spolupráce prostor pro vylepšení. V případě dalšího prohloubení spolupráce, z toho mohou profitovat oba aktéři.

Předkládaná diplomová práce si kladla za cíl přispět do debaty o *soft power* EU a operacionalizovat tuto teorii na konkrétním případu vzájemných vztahů s Kolumbií, čehož se podařilo dosáhnout. Práci by bylo možné dále rozšířit o důkladnější analýzu v dalších oblastech spolupráce, jako je například věda a výzkum nebo spolupráce obou partnerů v Latinské Americe. Role EU při mírovém řešení konfliktu v kontextu Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU by dále mohla být více rozvinuta, to však může být také předmětem dalšího výzkumu. Popřípadě by se další výzkum mohl věnovat rozšíření operacionalizace *soft power* EU na vzájemné vztahy s ostatními členskými státy CAN, tedy Bolívie, Ekvádoru a Peru. V této oblasti by jistě bylo také zajímavé sledovat vztahy jednotlivých členských států EU s Kolumbií či dále se státy CAN.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

BBC. (12. 5. 2021). Why Colombia's protests are unlikely to fizzle out. *BBC*. Získáno 25. 5. 2021, z <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-56986821>

Delegace EU v Kolumbii. (2012). *Acuerdo Comercial Colombia-Unión Europea*. Bogota. Získáno 18. 4. 2021, z https://eeas.europa.eu/archives/delegations/colombia/documents/page_content/colombia_unio_n_europea_acuerdo_comercial_jul_11_heavy_es.pdf

Delegace EU v Kolumbii. (2018). *Las Relaciones Económicas y Comerciales entre Colombia y la Unión Europea: Cinco años de implementación del Acuerdo Comercial*. Bogota: Delegace EU v Kolumbii. Získáno 12. 5. 2021, z https://eeas.europa.eu/sites/default/files/las_relaciones_economicas_y_comerciales_entre_colombia_y_la_union_europea_cinco_anos_de_implementacion_del_acuerdo_comercial_2013_2017_1.pdf

EPRS. (2018). *Trade agreement between the European Union and Colombia and Peru*. Brussels: European Parliamentary Research Service. Získáno 18. 5. 2021, z [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621834/EPRS_STU\(2018\)621834_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621834/EPRS_STU(2018)621834_EN.pdf)

Eurostat. (25. 1. 2021). *Eurostat*. Načteno z <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/11081093/3-10072020-AP-EN.pdf/d2f799bf-4412-05cc-a357-7b49b93615f1#:~:text=On%201%20January%202020%2C%20the,States%20on%201%20January%202019>.

Evropská komise. (11. 6. 1990). Guidelines for cooperation with the developing countries in Latin America and Asia. Získáno 30. 3. 2021, z <http://aei.pitt.edu/4694/1/4694.pdf>

Evropská komise. (2000). *Agenda 2000: for a stronger and wider Union*. EUR-Lex. Získáno 3. 5. 2021, z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3A160001>

Evropská komise. (2007). *Colombia Country Strategy Paper 2007-2013*. Brusel: Evropská komise. Získáno 20. 5. 2021, z <https://intranet.eulacfoundation.org/en/content/colombia-country-strategy-paper-2007-2013>

Evropská komise. (2018). *Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on Implementation of Free Trade Agreements*. Brusel: EUR-Lex. Získáno 24. 5. 2021, z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52019SC0370>

Evropská komise. (25. 1. 2021a). *European Union, Trade with Colombia*. Načteno z https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_colombia_en.pdf

Evropská komise. (31. 3. 2021b). *Andean Community - Trade - European Commission*. Načteno z <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/andean-community/>

Evropská komise. (13. 5. 2021c). *European Union, Trade in goods with Colombia*. Načteno z https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_colombia_en.pdf

Evropská komise. (25. 5. 2021d). *What is Horizon 2020? - Horizon 2020*. Načteno z <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>

Evropská služba pro vnější činnost. (2019). *The European Union's Global Strategy : Three years on, moving forward*. Získáno 25. 5. 2021, z https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eu_global_strategy_2019.pdf

Evropská služba pro vnější činnost. (6. 5. 2021a). *EU-CELAC relations*. Načteno z European External Action Service: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/13042/EU-CELAC%20relations

Evropská služba pro vnější činnost. (13. 5. 2021b). *Colombia and the EU - European External Action Service*. Načteno z https://eeas.europa.eu/delegations/colombia/15808/colombia-and-eu_en

Evropská unie. (2012). *OBCHODNÍ DOHODA mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Kolumbií a Peru na straně druhé*. EUR-Lex. Získáno 15. 3. 2021, z [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/LSU/?uri=CELEX:22012A1221\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/LSU/?uri=CELEX:22012A1221(01))

Evropský Parlament. (2016). *Resolution in support of the peace process in Colombia*. Získáno 25. 5. 2021, z <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1420206&t=d&l=en>

Human Rights Watch. (26. 5. 2021). *World Report 2021: Colombia; Human Rights Watch*. Načteno z Human Rights Watch: <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/colombia>

Světová banka. (16. 5. 2021). *World Bank Country and Lending Groups*. Načteno z <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519>

Literatura

Agudelo Taborda, J., & Riccardi, D. (2019). La cooperación internacional para la paz en Colombia: los casos de Estados Unidos y de la Unión Europea (1998-2016). *Geopolítica(s)*, 1, 107-134. Získáno 7. 4. 2021, z <http://dx.doi.org/10.5209/GEOP.61477>

Ahcar Olmos, J., & Rodríguez, D. (2017). Relaciones Comerciales Entre Colombia Y La Unión Europea: Un Análisis De Los Índices De Ventaja Comparativa Revelada Y De Intensidad Importadora. *Documentos de Trabajo FCEA*, 32. Získáno 13. 4. 2021, z <ftp://repec.javerianacali.edu.co/WorkingPapers/ddtn322017.pdf>

Álvarez, J., & Guerra-Barón, A. (2013). El Acuerdo de Asociación Colombia y Perú- Unión Europea: de negociación bloque a bloque a negociación multi-partes. *Diálogos de Saberes*, 117-132. doi:10.18041/0124-0021/dialogos.38.2013.1824

Arana, A. G. (2017). *The European Union's Policy Towards Mercosur*. Manchester: Manchester University Press. Získáno 29. 3. 2019, z <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1wn0s5p.10>

Arcos Molas, M. (2015). *Colombia: Un país sumido en medio siglo de conflicto*. Instituto Español de Estudios Estratégicos. Získáno 2. 5. 2021, z Instituto Español de Estudios Estratégicos: http://www.ieee.es/Galerias/fichero/docs_marco/2015/DIEEEM01-2015_Colombia_Conflictos_MacarenaArcos.pdf

Arévalo Luna, G., & Arévalo Mutiz, P. (2009). El Tratado de Libre Comercio Colombia la Unión Europea. *Revista Apuntes del CENES*, 28(48), 95-124. Získáno 10. 4. 2021, z <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=479549576006>

Bache, Ian et al. . (2015). *Politics in the European Union*. Oxford: Oxford University Press.

Baena Rojas, J., & Pons, X. (2016). Aproximaciones a la inserción de Colombia en el sistema multilateral de comercio en 1995-2015. *Análisis político*, 29, 114-131. doi:<https://doi.org/10.15446/anpol.v29n87.60755>

Barreto Henriques, M. (2007). *Peace Laboratory of Magdalena Medio: "a peace laboratory"?* Coimbra: CERAC. Získáno 3. 5. 2021, z <https://core.ac.uk/download/pdf/6272903.pdf>

Barrios Arroyabe, Y., & Mejía Turizo, Y. (2017). Algunos apuntes sobre el acuerdo Comercial Unión Europea-Colombia: Un Bloque Económico contra una Nación. *Erg@omnes*, 9(1), 169-181. doi:<https://doi.org/10.22519/22157379.1017>

Bindi, F. (2010). *The Foreign Policy of the European Union. Assessing Europe's Role in the World*. Washington: Brookings Institution Press.

Bodemer, K. (2019). El rol de la Unión Europea como actor externo en la política colombiana – entre el bilateralismo y el trilateralismo. *Anuario Latinoamericano Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales*, 8, 297-319. doi:10.17951/al.2019.8.297-319

Cameron, F. (2007). *An Introduction to European Foreign Policy*. Abingdon: Routledge.

Cammack, P. (2008). Smart Power and US Leadership: A Critique of Joseph Nye. *49th Parallel*, 22 (Autumn), 4-20. Získáno 13. 01. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/41199534_Smart_power_and_US_leadership_a_critique_of_Joseph_Nye

Castilla, C. (2018). Building Enduring Peace in Colombia: How the EU Can Help. *Istituto Affari Internazionali*. Získáno 18. 4. 2021, z <http://www.jstor.com/stable/resrep19670>

Cruz, G. M. (2007). Actores y estructuras del interregionalismo Unión Europea-Comunidad Andina. *Revista Mexicana de Sociología*, 69(4), 571-603. Získáno 28. 1. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/20454311>

Domínguez, R. (2013). El pragmatismo en las relaciones UE y Colombia/Perú. V J. ROY, *Después de Santiago: Integración Regional y Relaciones Unión Europea-América Latina* (stránky 105-115). Miami : Miami-Florida European Union Center & Jean Monnet Chair.

Duarte García, J. (2012). La Unión Europea dentro del “giro” de la política exterior colombiana. *Papel Político*, 17(2), 679-706. Získáno 1. 4. 2021, z <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=77727810008>

Durán, E. (1984). The Contadora Approach to Peace in Central America. *The World Today*, 40(8/9), 347-354. Získáno 2. 5. 2021, z <http://www.jstor.org/stable/40395650>

El-Agraa, A. (2011). The EU and the Developing World. V A. El-Agraa, *The European Union. Economics and Policies. Ninth Edition*. (stránky 401-420). Cambridge: Cambridge University Press.

El-Agraa, A. (2015). *The European Union Illuminated. Its Nature, Importance and Future*. Palgrave Macmillan. doi:10.1057/9781137533654

El-Agraa, A., & Manchin, M. (2011). External Trade Policy. V A. El-Agraa, *The European Union. Economics and Policies. Ninth Edition*. (stránky 383-400). Cambridge: Cambridge University Press.

Fejerskov, A. (2013). *European Union Development Cooperation in a Changing Global Context*. Copenhagen: Danish Institute for International Studies.

Ferguson, N. (2009). Think Again: Power. *Foreign Policy*. Získáno 10. 01. 2021, z <http://foreignpolicy.com/2009/11/03/think-again-power/>

FES. (2004). Relaciones Colombia-Unión Europea: De la incertidumbre política al posicionamiento estratégico. *FES - Policy Paper*. Získáno 15. 4. 2021, z <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/kolumbien/01998.pdf>

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245. doi:10.1177/1077800405284363

Gallo, C. (2010). Institutions and the adoption of rights: political and property rights in Colombia. *Theory and Society*, 39(3/4), 415-431. Získáno 21. 3. 2019, z <https://www.jstor.org/stable/40587543>

Gehring, H., & Koch, M. (2016). *On the Path from Failed State to OECD Member?: Colombia's Way towards a Brighter Future*. Konrad Adenauer Stiftung. Získáno 18. 4. 2021, z <http://www.jstor.org/stable/resrep10109.9>

Goldthau , A., & Sitter, N. (2015). Soft power with a hard edge: EU policy tools and energy security. *Review of International Political Economy*, 22(5), 941-965. doi:10.1080/09692290.2015.1008547

Hettne, B., & Soderbaum, F. (2005). Civilian Power or Soft Imperialism - The EU as a Global Actor and the Role of Interregionalism. *European Foreign Affairs Review*, 10(4), 535-552. Získáno 14. 01. 2021, z <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.kluwer/eurofa0010&collection=kluwer&id=543&startid=&endid=560>

Koch, F. (2012). Regional impacts of the Free Trade Agreement between the European Union and Colombia and Peru: A discourse analyses approach. V E. Hung, *Diálogos y desafíos euro-latinoamericanos: Ensayos sobre cooperación, derecho, educación y comunicación* (stránky 52-79). Baranquilla: Universidad del Norte.

Kořan, M. (2008). Jednopřípadová studie. V P. Drulák, *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál.

Leeg, T. (2018). Negotiating sustainable trade: explaining the difference in social standards in US and EU preferential trade agreements. *Contemporary Politics*, 24(4), 398-417. doi:10.1080/13569775.2017.1422093

Lijphart, A. (1971). Comparative Politics and the Comparative Method. *The American Political Science Review*, 63(3), 682-693. Získáno 21. 02. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/1955513?seq=1>

Lillo González, M., & Santamaría García, A. (2009). La Unión Europea y Colombia. Historia y desafío. *Anuario de Estudios Americanos*, 66(1), 289-319. Získáno 6. 4. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/314747265_La_Union_Europea_y_Colombia_Historia_y_desafio

Luengo-Cabrera, J. (2015). *EU-LAC: the other transatlantic partnership*. European Union Institute for Security Studies. Získáno 18. 4. 2021, z <http://www.jstor.com/stable/resrep06824>

Maher, D. (2015). The Fatal Attraction of Civil War Economies: Foreign Direct Investment and Political Violence, A Case Study of Colombia. *International Studies Review*, 17(2), 217-248. Získáno 18. 4. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/24758358>

Marx, A., Lein, B., & Brando, N. (2016). The Protection of Labour Rights in Trade Agreements: The Case of the EU-Columbia Agreement. *Journal of world trade*, 50(4), 587-610. Získáno 7. 4. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/308117992_The_Protection_of_Labour_Rights_in_Trade_Agreements_The_Case_of_the_EU-Colombia_Agreement

Mattern, J. B. (2005). Why 'Soft Power' Isn't So Soft: Representational Force and the Sociolinguistic Construction of Attraction in World Politics. *Millennium: Journal of International Studies*, 33 (3), 583-612. Získáno 11. . 01. 2021, z <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/03058298050330031601>

Meissner, K. L. (2019). Leveraging interregionalism: EU strategic interests in Asia, Latin America and the Gulf region. *International Politics*, 56(3), 359-374. Získáno 20. 1. 2021, z <https://doi.org/10.1057/s41311-017-0131-z>

Mejía, J. (2011). *Export Diversification and Economic Growth. An Analysis of Colombia's Export Competitiveness in the European Union's Market*. Berlin: Springer-Verlag. doi:10.1007/978-3-7908-2742-2_1

Michalski, A. (2005). The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion. V J. Melissen, *The New Public Diplomacy. Soft Power in International Relations*. (stránky 124-144). New York: PALGRAVE MACMILLAN.

Molano Cruz, G. (2007). El Diálogo entre la Comunidad Andina y la Unión Europea: sobre drogas ilícitas. *Colombia Internacional*, 65, 38-65. Získáno 10. 4. 2021, z http://www.scielo.org.co/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0121-56122007000100003

Moreno, C. E. (2009). Relaciones entre Colombia y Europa 1999-2002: alianzas y conflicto en la cooperación internacional. *CS*, 147-176. Získáno 15. 4. 2021, z <http://dx.doi.org/10.18046/recs.i3.430>

Nielsen, K. L. (2013). EU Soft Power and the Capability-Expectations Gap. *Journal of Contemporary European Research*, 9(5), 723-739. Získáno 11. 01. 2021, z www.jcer.net

Novotná, T. (2017). The EU as a Global Actor: United We Stand, Divided We Fall. *Journal of Common Market Studies*, 1-15. doi:10.1111/jcms.12601

Nye, J. S. (1990a). *Bound to Lead. The Changing Nature of American Power*. New York: Basic Books.

Nye, J. S. (1990b). Soft Power. *Foreign Policy*(80), 153-171. Získáno 10. 1. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/1148580>

Nye, J. S. (2004). *Soft Power. The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.

Nye, J. S. (2011). *The Future of Power*. New York: PublicAffairs.

Odell, J. S. (2004). Case Study Methods in International Political Economy. V D. Sprinz, & Y. Wolinsky-Nahmias, *Models, numbers and cases: Methods for Studying International Relations*. (stránky 56-85). Ann Arbor: The University of Michigan Press.

Oehme, C. G. (2010). Plan Colombia. *Democracy and Security*, 6(3), 221-236. Získáno 18. 4. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/10.2307/48602671>

Olano García, H., Cvitanic Oyarzo, F., & Hernán A., O.-L. (2017). Globalización de las relaciones entre la unión europea y américa latina. El caso de Chipre y Colombia. *Justicia Juris*, 13 (1), 40 -55. doi:<http://dx.doi.org/10.15665/rj.v13i1.1520>

Olivet, C., & Novo, P. (2011). *Policy Brief: Why EU–Colombia/Peru Free Trade Agreements should not be ratified*. Amsterdam: Transnational Institute. Získáno 18. 4. 2021, z https://www.tni.org/files/download/eu-colombia-peru-fta_policy_brief-eu.pdf

Open Society Foundations. (2017). Colombia. V O. S. Foundations, *Born in the Americas: The Promise and Practice of Nationality Laws in Brazil, Chile, and Colombia* (stránky 63-80). Získáno 19. 4. 2021, z <http://www.jstor.org/stable/resrep27115.12>

Padgett, T., & Otis, J. (23. 4. 2012). Colombia Rising. *TIME*. Získáno 20. 4. 2021, z <http://content.time.com/time/subscriber/article/0,33009,2111817,00.html>

Pastrana Buelvas, E., & Aponte Castro, D. (2006). La Union Europea como potencia civil: la estrategia de los Laboratorios de Paz en Colombia. *Revista Diálogos de Saberes*, 25, 241-270. Získáno 2. 5. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/39627767_La_Union_Europea_como_potencia_civil_la_estrategia_de_los_laboratorios_de_paz_en_Colombia

Paul, C., Clarke, C. P., & Serena, C. C. (2014). Colombia (1994–2010). V *Mexico Is Not Colombia. Alternative Historical Analogies for Responding to the Challenge of Violent Drug-Trafficking Organizations, Supporting Case Studies*. (stránky 1-22). RAND Corporation. Získáno 18. 4. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt7zvzd.8>

Pelkmans, J. (2006). *European Integration: Methods and Economic Analysis*. Harlow: Pearson Education Limited.

Petiteville, F. (2003). Exporting 'values'? EU external co-operation as a 'soft-diplomacy'. V M. Knodt, & S. Princen, *Understanding the Europeans Union's External Relations* (stránky 127-141). Oxon: Routledge.

Petras, J. (2000). Geopolitics of Plan Colombia. *Economic and Political Weekly*, 35 (52/53), 4617-4623. Získáno 18. 4. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/4410105>

Picón, Á. M. (2006). Desarrollo de las relaciones de cooperación entre Colombia y la Unión Europea para la lucha contra el tráfico de drogas ilícitas. *Papel Político Bogotá*, 11 (1), 353-394. Získáno 8. 4. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/28176800_Desarrollo_de_las_relaciones_de_cooperacion_entre_Colombia_y_la_Union_Europea_para_la_lucha_contra_el_trafico_de_drogas_ilicitas

Pinzón, J. (2016). Colombia Back from the Brink: From Failed State to Exporter of Security. *PRISM*, 5(4), 2-9. Získáno 19. 4. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26459207>

Reina, M., & Oviedo, S. (2011). Colombia y el TLC con la Unión Europea. *FES - Policy Paper*. Získáno 18. 4. 2021, z <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/kolumbien/08401.pdf>

Rettberg, A., De Lombaerde, P., Lizarazo Rodríguez, L., & Ortiz-Riomalo, J. (2014). Trading Rights? Analyzing the Role of a Rights Discourse in Free Trade Agreements (FTAs) in Colombia. *Iberoamericana*, 53, 167-172. Získáno 19. 4. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/24368642>

Roy, J. (2001). European Perception of Plan Colombia: a Virtual Contribution to a Virtual War and Peace Plan? *Strategic Studies Institute, US Army War College*. Získáno 18. 4. 2021, z <http://www.jstor.com/stable/resrep11387>

Ruiz Tamayo, D., Duque Gómez, C., & Redondo Ramírez, M. (2017). El TLC con la Unión Europea y sus implicaciones en el sector agrícola colombiano. *Sinapsis*, 9(1), 42 - 58. Získáno 15. 4. 2021, z <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/6172073.pdf>

Szegedy-Maszák, I. (2009). Association / Free Trade Agreement - Bi-regional partnership between European Union and Andean Community. *Revista de Derecho*, 32, 218-245. Získáno 28. 1. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/262754536_ASSOCIATION_FREE_TRADE_AGREEMENT_-_BI-REGIONAL_PARTNERSHIP_BETWEEN_EUROPEAN_UNION_AND_ANDEAN_COMMUNITY

Tejedor-Estupiñán, J. (2019). Social dimensions of the EU-Colombia free trade agreement. V G. Cruz-Martínez, *Welfare and Social Protection in Contemporary Latin America* (stránky 154-177). London: Routledge.

Tizón, A. W. (2005). Relations between the Andean Community and the European Union. *Studia Diplomatica*, 58(3), 61-71. Získáno 27. 1. 2021, z <https://www.jstor.org/stable/44838332>

Tulmets, E. (2007). Can the Discourse on “Soft Power” Help the EU to Bridge its Capability-Expectations Gap? *European Political Economy Review*, 7 (Summer), 195-226. Získáno 10. 01. 2021, z

https://www.researchgate.net/publication/23777159_Can_the_Discourse_on_OSoft_PowerO_Help_the_EU_to_Bridge_its_Capability-Expectations_Gap

Vranckx, A. (2005). *European policies on Colombia*. IPIS. Získáno 13. 4. 2021, z <https://ipisresearch.be/wp-content/uploads/2015/06/20050700eucol.pdf>

Wolfram, D. (2011). Acuerdo de Comercio Preferencial entre la Union Europea, Colombia y Peru. Contenido y Cambios al Status Quo. *Con-texto: Revista de Derecho y Economia*, 35, 25-54. Získáno 8. 4. 2021, z https://www.researchgate.net/publication/227386321_El_acuerdo_de_comercio_preferencial_entre_la_Union_Europea_Colombia_y_Peru_Contentido_y_cambios_al_Status_quo

Woolcock, S. (2014). EU Policy on Preferential Trade Agreements in the 2000s: A Reorientation towards Commercial Aims. *European Law Journal*, 20(6), 718–732. Získáno 15. 4. 2021, z <https://dx.doi.org/10.1111/eulj.12101>

Woolcock, S. (2015). Trade Policy: Policy-Making After the Treaty of Lisbon. V H. Wallace, M. Pollack, C. Roederer-Rynning, & A. Young, *Policy-Making in the European Union* (stránky 388-406). Oxford: Oxford University Press.

Abstrakt

Magisterská diplomová práce se zabývá tématem vztahů Evropské Unie a Kolumbijské republiky. Pomocí teorie *soft power* Josepha S. Nye si práce klade za cíl analyzovat motivace EU a Kolumbie k vzájemné spolupráci. Struktura práce odpovídá jejím záměrům. Regionální spolupráce EU a Andského společenství je první analyzovanou oblastí. Dále se pozornost upíná k vývoji vzájemných vztahů EU a Kolumbie a k oblastem jejich spolupráce. Velkou roli v partnerství hraje obchodní výměna, značná část práce se tedy věnuje Dohodě o volném obchodu uzavřené mezi EU a jejími členskými státy na jedné straně a Kolumbií a Peru na straně druhé. V práci nejsou opomenuty také další oblasti vzájemných vztahů a to rozvojová spolupráce a společný postup v potlačení nelegálního obchodu s drogami. V neposlední řadě jsou analyzovány také vzájemné vztahy v současnosti a role EU v mírovém procesu kolumbijského konfliktu, který dlouhodobě ovlivňuje vzájemnou spolupráci. Zapojení EU představuje důležitou část postkonfliktní fáze mírového procesu. Závěrem je provedena syntéza zjištění stěžejních motivací a důvodů, které vedou oba partnery k prohlubování spolupráce.

Klíčová slova:

Evropská Unie, Kolumbijská republika, soft power, společná obchodní politika, rozvojová spolupráce, nelegální obchod s drogami, dohoda o volném obchodu

Abstract

The thesis deals primarily with relations between the European Union and the Republic of Colombia. The main goal is to analyse the motivations of both actors to cooperate. In order to do so, the soft power theory of Joseph S. Nye is applied on the case of cooperation. Primarily, the thesis studies the regional partnership between the EU and the Andean Community. Further, it describes the evolution of relations between the EU and Colombia and the respective fields of cooperation. Trade presents crucial component of cooperation, hence the considerable part of the thesis examines the EU Free Trade Agreement with Colombia and Peru. The thesis also treats the development cooperation and mutual efforts to reduce drug trafficking. Finally yet importantly, it analyses the relations of both partners today and the role of the EU in peacemaking process in Colombia. The internal Colombian conflict influences the cooperation in a long-term basis and EU's involvement in the peacebuilding phase is key to the peaceful solution. To sum up, it introduces the motivations of both partners to deepen the relations.

Key words:

European Union, Republic of Colombia, soft power, Common Commercial Policy, development cooperation, drug trafficking, Free Trade Agreement